

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Tomaž Rous

Vojna ljubezni – Weather Underground Organization: delovanje revolucionarne študentske skupine v ZDA (1969-1976)

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Tomaz Rous

Mentor: doc. dr. Andrej Kurnik

Vojna ljubezni – Weather Underground Organization: delovanje revolucionarne
študentske skupine v ZDA (1969-1976)

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

VOJNA LJUBEZNI - WEATHER UNDERGROUND ORGANIZATION: DELOVANJE REVOLUCIONARNE ŠTUDENTSKE SKUPINE V ZDA (1969-1976)

V delu opisujem vzpon in padec ameriške radikalne levičarske skupine Weather Underground Organization, ki je svojim delovanjem pustila globok pečat šestdesetim in sedemdesetim letom prejšnjega stoletja. Ob pomoči ideološko podobno mislečih militantnih frakcij, kot so bili npr. Black Panthers, so s karizmatičnim vodstvom in bojevito retoriko netili entuziazem med mladinsko sub- in kontrakulturo ter si prizadevali za strmoglavljenje ameriške vlade. V ta namen so se posluževali »vseh potrebnih sredstev«. Ta so segala od nasilnih uličnih demonstracij pa vse do bombnih napadov na poslopja vlade in mednarodnih korporacij, deklariranih kot simbolov »nepravičnosti«. Orisujem razmere v takratni ameriški družbi, ki so vodile njeno mladino, da se je postavila nasproti državi in sistemu, za katerega so bili prepričani, da temelji na rasizmu, seksizmu, šovinizmu, ekonomski neenakosti ter splošnemu sovraštvu do vseh, ki niso sovpadali s konceptom »ameriških sanj«. Temeljito analiziram ideologijo skupine, katera se je, na nekaterih področjih in tekom svojega obstoja, posledičnega intelektualnega dozorevanja skupine ter pridobljenih praktičnih izkušenj, dramatično spreminjala. Ob koncu se dotaknem še samega ontološkega fenomena nasilja, znotraj katerega skušam dognati razmišljanje skupine o (ne)upravičenosti njihovih politik. Kritično se lotevam praks skupine na osnovi različnih teorij nasilja v političnem delovanju.

Ključne besede: Weather Underground, Weatherman, ideologija, revolucija, nasilje

WAR OF LOVE – WEATHER UNDERGROUND ORGANIZATION: THE WORK OF A REVOLUTIONARY STUDENT GROUP IN USA (1969-1976)

This work describes the rise and fall of American radical leftist group Weather Underground Organization, which had left a deep mark on the sixties and seventies of the previous century. With the help of ideologically familiar militant factions, such as for example The Black Panthers Party, they had, by charismatic leadership and combative rhetorics, tried to ignite enthusiasm among youth sub- and counterculture in seeking to overthrow the U.S. government. To this end, they used »all necessary means«. These were ranging from violent street demonstrations all the way to bomb attacks on government and international corporations buildings, declared as symbols of »injustice«. My work also outlines the situation in American society, which led its youth to rebel against the state and the system for which they were confident that was based on racism, sexism, shovininism, economic inequality and the general hatred of all that did not coincide with the concept of »American dream«. I thoroughly analyze the ideology of the group, which had, in some areas, during their existence, the consequent intellectual maturation and gained practical experience dramatically changed. At the end I also analyze the ontological phenomenon of violence, in which I am trying to ascertain the thinking of the group about (un)justification of their practices. I critically address practices of the group on the basis of different theories of violence in political action.

Key words: Weather Underground, Weatherman, ideology, revolution, violence

KAZALO

1 UVOD	5
2 IDEOLOGIJA WEATHER UNDERGROUND	8
2.1 VZROKI, KI SO VZPODBUDILI NASTANEK IN FORMIRANJE SKUPINE	8
2.2 RAZPAD SDS IN VZNIK WEATHERMANA	9
2.3 O IDEOLOGIJI SKUPINE WEATHERMAN	11
2.4 CHICAGO – »DNEVI BESA«	15
2.5 ANALIZA IN SAMO(KRITIČNI) PREMISLEK GIBANJA PO DOGODKIH V CHICAGU	17
3 WEATHERMAN IN VPRAŠANJE NASILJA	19
3.1 PREHOD V »UNDERGROUND«	19
3.2 EKSPLOZIJA V GREENWICH VILLAGE	22
3.3 DEKLARACIJA VOJNEGA STANJA	24
3.4 »NEW MORNING«	26
3.5 PRAIRIE FIRE	29
3.6 KONFERENCA »HARD TIMES » IN ZAČETEK KONCA	31
3.7 KRITIČEN POGLED NA DELOVANJE SKUPINE	33
3.8 VPRAŠANJE (NE)UPRAVIČENOSTI NASILJA	38
4 ZAKLJUČEK	43
5 LITERATURA	46

1 UVOD

V pričujočem diplomskem delu se nameravamo lotiti obravnave radikalne levičarske skupine Weather Underground Organization (WUO)¹, ki je s svojim delovanjem konec 60-tih in v začetku 70-tih let prejšnjega stoletja globoko zaznamovala tedanjo ameriško družbo, vpliv in posledice njihovega delovanja pa se, predvsem znotraj političnih praks novodobnih uporniških gibanj, v veliki meri odražajo še dandanes.

Analizirali bomo tedanje družbeno politično dogajanje in vzroke, ki so vodili k nastanku omenjene skupine. Antirasistična in protivojna gibanja, tvorci ameriške nove levice, so bila namreč precej eksplicitno zaskrbljena zaradi razvoja dogodkov v svetu. Naj v prvi vrsti omenimo predvsem vojno v Vietnamu, upiranje prisilnemu vpoklicu v vojsko, zaskrbljenost glede splošnega miru, naraščajoče stopnje rasizma in uničujočega ameriškega avanturizma v tujini. Ves čas je bilo prisotno prepričanje o vponu novega »fašizma« v ZDA (Ash 1972, 238-239; Jacobs 1997, 3).

Sama diplomska naloga je v logičnem soskladju razdeljena na dva dela. V prvem delu diplomske naloge se bomo tako ukvarjali z ideološko podstatjo, na kateri je temeljila skupina Weather Underground Organization. V drugem delu pa se bomo konkretnje soočili s samim ontološkim fenomenom nasilja, kot tudi »ekskluzivnostjo« njegove uporabe. Obenem bomo tekom celotnega raziskovalnega procesa ves čas intenzivno proučevali delovanje skupine v praksi.

Naš **prvi cilj** je ugotoviti kako, oziroma koliko je sam družbeno politični kontekst vplival na študentsko populacijo v Ameriki, da se je mobilizirala v tako »ekstremni« obliki. Miroljubni protesti zoper socialne nepravilnosti namreč niso prinesli uspeha in s tem so mlade aktiviste silili k zmeraj radikalnejšim prijemom. Sistem se na njihove zahteve ni znal primerno odzvati.

¹ Že na začetku je v izogib morebitnim nejasnostim treba pojasniti, da je skupina skozi tok časa spreminjala svoje ime. Sprva so bili znani kot Weatherman, nato ob prehodu v ilegalo postanejo Weatherman Underground, slednjič pa so, ob očitajočih pritiskih ženskih članic zaradi »seksizma imena Weatherman«, tega spremenili v Weather Underground Organization (WUO). Sam zato skozi celotno diplomsko nalogo nenehno uporabljam različna poimenovanja.

Kvečjemu nasprotno. S svojim odnosom jih je le še podžigal. Povečana stopnja represije je tako prinesla le še več nasilja.

Drugi cilj se nanaša na sam kontekst pravice do uporabe nasilja. Ugotavljali bomo, na kakšen način, v določenih razmerah in ob določenih pogojih, neka družbena skupina, ki ni del represivnih aparatov države, legitimira lastno uporabo nasilja. Gledanje skupine Weatherman na to vprašanje v dokumentarcu najbolje opiše članica Naomi Jaffe: »Čutili smo, da ne narediti ničesar v obdobju represivnega nasilja, je že samo po sebi oblika nasilja. To je resnično del, za katerega mislim, da je ljudem najtežje razumljiv. Če sediš v svoji hiši, živiš svoje »belsko« življenje in greš na svoje »belsko« delo ter dopuščaš državi, v kateri živiš, da ubija ljudi in povzroča genocid, in ti samo sediš tam in ne narediš ničesar glede tega - to je nasilje!« (The Weather Underground 2002).

Hkrati bomo skušali samo definicijo nasilja zaobjeti nekolikanj drugače, kot ga nakazuje prevladujoči črno-beli moderni diskurz družbe, ki ga vehementno posplošeno dojema zgolj skozi črno-belo prizmo »terorizma«. Na tem mestu se ne bo odveč nasloniti tudi na Bertolta Brechta, ki je nekoč dejal, da mora biti »človek tako radikalen, kot je radikalna resničnost sama«.

Skozi celotno diplomsko nalogo se bomo osredotočali na dokazovanje naslednjih **delovnih hipotez**:

- 1.) Skupina Weather Underground Organization je izvajala revolucionarno prakso, ki naj bi zrušila obstoječi sistem vrednot v družbi.** »Učijo nas rasizma, moškega šovinizma in egoizma, kar jih varuje lastnega strahu pred samim seboj in drugimi. Strah in sovraštvo, ki se začne v družini, nadaljuje v šolah, med prijatelji in v službah, potem zaznamuje naše celotno življenje« so dejali (Jacobs 1970, 265). Skupina Weatherman pa je trdila, da predstavlja obljubo ideala pravičnejše in bolj humane družbe od obstoječe, katero so želeli uničiti (Varon 2004, 13).
- 2.) Skupina Weather Underground Organization je nasilje uporabljala kot odgovor na nasilje s strani Države.** V začetku 1990-tih je tako npr. ena izmed najvidnejših članic skupine Bernardine Dorhn opisala nasilje Weatherman Undergrounda kot »ekstremno vzdržan in zelo primeren odziv« na nasilje s strani države (Varon 2004,

187). Ali v skladu z duhom časa in besedami Ayersa (2001, 151): »To je vojna, ki se ji ne moremo izogniti, vojna, ki jo moramo bojevati. Vzpostaviti moramo novo fronto proti ameriškemu imperializmu, tako da vzpostavimo množico bojev v šolah, na ulicah, v vojski, v službah, ...«

Naše raziskovanje se bo torej pričelo s predstavitvijo delovanja skupine Weather Underground, nadaljevalo z iskanjem in zbiranjem dostopnih informacij, vrednotenjem in primerjavo teh podatkov, analizo le teh ter lastno interpretacijo. Poglavitna metoda raziskovanja bo kvalitativna analiza sekundarnih in primarnih virov, s pomočjo katere bomo na podlagi poglobljenega razmisleka ter analitične sinteze prišli do ustreznih zaključkov, v smislu ovrednotenja veljavnosti zastavljenih tez.

2 IDEOLOGIJA WEATHER UNDERGROUND

2.1 VZROKI, KI SO VZPODBUDILI NASTANEK IN FORMIRANJE SKUPINE

V 60-tih letih prejšnjega stoletja je svet zajel revolucionarni vihar. Mladi po celem svetu so se z velikim zanosom upirali obstoječemu sistemu. Zdel se jim je krivičen in pokvarjen do obisti. Vse avtoritete, tako politične kot kulturne, so bile postavljene pod vprašaj. Zahtevali so večjo demokratizacijo na vseh ravneh. Vse, kar je bilo starega in omejujočega, je bilo potrebno spremeniti ali zamenjati. To je bilo obdobje svobode, seksa, drog, rokenrola in predvsem Upora. Bil je čas zahtev po državljanskih pravicah, večji socialni pravičnosti, ženski enakopravnosti, svobodi tiska, ustvarjanja in razmišljanja. Med obvezno čtivo sta sodila Karl Marx in Herbert Marcuse, svojega revolucionarnega idola pa so našli v podobi Che Guevare. Verjeli so v svobodo, bratstvo in enakost med ljudmi. Solidarnost je bila tkivo, ki je povezovalo mladino širom sveta. Revolucije so se pretakale iz države v državo in ta revolucija je zajela tudi Ameriko.

V največji meri je ameriške študente v skupen boj povezal nasprotovanje vojni v Vietnamu. Študentje so prav tako nasprotovali prepletenosti univerz z vojaškimi kompleksi, spornemu odnosu do bližnjih črnskih sosesk ter zahtevali večjo participacijo pri sprejemanju odločitev univerze. Najbolj znamenit je bil upor na univerzi v Columbi² (Ash 1972, 235).

Nova levica se je s stopnjevanjem ameriške vojaške agresije v Vietnamu vse bolj krepila. Vse bolj je širila svojo vizijo. Civilno gibanje za pravice je tako postalo torišče boja za osvoboditev črncev. T.i. »pohodi proti revščini« so predstavljali protiidar kapitalističnemu sistemu. Znotraj samega gibanja so se začele pojavljati ideje marksizma in anarhizma (Jacobs 1970, 7).

² Študentje so zasedli 5 zgradb, kar je pripeljalo do 712 aretacij. Organizirali so stavko, ki je ohromila univerzo. Zahtevali so ustavitev gradnje telovadnice na javnem zemljišču Morningside Park in nasprotovali sodelovanju univerze s Pentagonom, ki je na njenem območju opravljal raziskave. Prav tako so zahtevali umik agentov obeščevalnih in vojaških služb. Te so na območju univerze novačile študente. Na koncu so vse zadane cilje tudi dosegli, hkrati pa zagotovili še amnestijo za demonstrante ter odstop vodstva univerze (Kifner 2008).

Najpomembnejše študentsko gibanje 60-tih je bil SDS (Students for a Democratic Society). Ta se je leta 1962 odcepil od matične organizacije League for Industrial Democracy. Do razpada leta 1969 je bilo gibanje na čelu ameriškega radikalizma (Ash 1972, 235).

SDS je v 60-ih zrasla iz relativno nepomembne radikalne študentske skupine v največjo in najpomembnejšo nacionalno belsko organizacijo levice. SDS je postala velika državna sila. Belske študente je vodila v direktno akcijo proti rasizmu, revščini in vojni. Neuspeh legalnih in miroljubnih protestov proti socialni nepravilnosti se je namreč prepredel z nepričakovano rigidnostjo liberalnega kapitalističnega sistema in potiskal mlade aktiviste k vedno večji stopnji militantnosti³. To so bili večinoma sinovi in hčere premožnejših slojev. Seme upora je vzkliko na univerzah in iz porajajoče se mladinske kulture. Svoj navdih so našli v kubanski revoluciji, še dodatneje pa so bile njihove aktivnosti spodbujene s strani črnska gibanja. (Jacobs 1970, 7).

Po Ashevi je bil najpomembnejši doprinos študentskih gibanj splošna repolitizacija družbe v 60-tih in pričetek ponovnega vključevanja ameriških intelektualcev v socialno-politično kritiko. »Zapuščina ponovne politične debate – konec »konca ideologije«, ne bo tako hitro uničena. Poskrbi lahko za intelektualno kontinuitetno nadaljevanje med radikalcami 60-ih ter naslednjo generacijo ameriških aktivistov« (Ash 1972, 236).

2.2 RAZPAD SDS IN VZNIK WEATHERMANA

Zaradi različnih mnenj znotraj SDS se je skupina razdelila na številne frakcije. Po letu dni razhajanj se je pojavil Weatherman. Njihov cilj je bila oživitev anarhistične »propagande dejanj« in organiziranje v kolektive. S svojim delovanjem so hoteli ovreči domnevo o belski populaciji kot brezupno buržoazni. Drugi pol znotraj SDS je bil pod močnim vplivom proletarsko orientirane Progressive Labor Party (PL) in je podpiral zahteve delavcev. Do razdelitve je prišlo na nacionalni konvenciji v Chicagu junija 1969. Vezi sta pretrgali dve strani : eno je predstavljala PL, druga pa je bila raznolika zveza njenih nasprotnikov. Pravzaprav je zveza Revolutionary Youth Movement (RYM) izključila PL. To se je zgodilo

³ Po anketi iz leta 1970 se je več kot milijon mladih Američanov smatralo za »revolucionarje«. V podobni anketi, izvedeni leto pozneje na univerzi Santa Barbara, je 25% anketirancev zagovarjalo radikalizem in verjelo, da bo do sprememb prišlo z revolucijo (Varon 2004, 37).

brez kakršnegakoli oziranja na regularne postopke in pravila SDS. Na to potezo je hkrati zelo vplivala skupina Black Panthers, ki je odrekla podporo PL. Razglasili so, da bodo SDS obravnavali glede na to, koga vse ima v svojih vrstah (Jacobs 1970, 9; Ash 1972, 237).

Razhajanja med frakcijami so bile posledica nepremostljivih političnih razlik. PL je poudarjal pomembnost organiziranja delavskega razreda s konvencionalnimi metodami, frakcija Weatherman pa je na drugi strani podpirala oborožen boj. Osrednje⁴ obtožbe proti PL so bile, da zagovarja belsko nadvlado ter ne podpira črnske osvoboditve. V svoji deklaraciji namreč vse oblike nacionalizma šteje za nazadnjaške in reakcionarne. PL je tako obsodila večino črnskih bojev. Na tem mestu omenimo zahteve po enakopravni možnosti vpisa na univerze, stranko Black Panthers ter njihov program »zajtrk za otroke⁵« in pa detroitsko League of Revolutionary Black Workers (Jacobs 1970, 9; Varon 2004, 7).

Tako PL kot njeni nasprotniki so vsak zase trdili, da so »pravi« SDS. Večina članov SDS je sčasoma odrekla podporo PL. Weathermani so predstavljali gonilno silo znotraj koalicije proti PL. Njihovi predstavniki so bili izvoljeni v samo vodstvo SDS-a in to jim je omogočilo, da so v naslednjih nekaj mesecih utrdili svoj položaj znotraj organizacije. Stalne napetosti znotraj zveze proti PL pa so preprečevale vzpostavitev kakršnekoli organizacijske koherentnosti. RYM (Revolutionary Youth Movement) sam je bil namreč sestavljen iz dveh nasprotujočih si političnih teženj: Weathermanov in RYM II. Ti frakciji sta se zaradi skupnega cilja združili zgolj začasno⁶. Nesporazumi glede strategije delovanja SDS so samo še poglobili spor. Do konca poletja je SDS popolnoma razpadel, Weatherman in RYM II pa sta šla vsak svojo pot (Jacobs 1970, 10-11).

⁴ PL naj bi hkrati branila šovinistične interese belskega razreda pred razrednimi interesi celotnega proletariata. Veliko ljudi znotraj SDS je obsojalo tudi napade PL na kubansko in vietnamsko vlado (Jacobs 1970, 9).

⁵ »Zajtrk za otroke« je bil eden izmed številnih socialnih programov skupine Black Panthers. Z njim so želeli zagotoviti, da bi bili tudi revni otroci deležni primerne dnevnega obroka. Z dnevnim kuhanjem in solidarnostnim razdeljevanjem hrane so pričeli leta 1969 v Oaklandu, program pa je postal tako priljubljen, da so ga razširili po številnih mestih širom ZDA in tako dnevno nahranili preko 10.000 otrok (Jones 1998, 182-183).

⁶ Bistvena razlika med dvema RYM frakcijama je bila v njunem dojetju vloge nasilja. Agresivne demonstracije študentov so v RYM II prepoznavali kot nprav petičnega dela buržoazije, že po naravi nagnjenega k nasilju. Trdili so, da takšno nasilje samo odbije delavce, ki še niso dosegli revolucionarne zavesti. Obenem so upali, da bodo z brzdanjem nasilja študentov nad državo vzpostavili široko proti-imperialistično gibanje. Tega naj bi skupaj sestavljali študentje in delavci (Jacobs 1970, 11).

2.3 O IDEOLOGIJI SKUPINE WEATHERMAN

Ko imamo v mislih ideologijo skupine Weather Underground ne moremo govoriti o neki do potankosti začrtani poti, zacementiranih pozicijah, konstantnih stališčih. Tako kot se je spreminjal čas in izkušnje, nabrane preko prakse, so se hkrati spreminjala tudi razmišljanja in stališča znotraj skupine. Sprva Weatherji odrečejo podporo (industrijskemu) delavskemu razredu, sicer tradicionalni bazi levice. Na delavce ne računajo, ker jih prepoznajo kot nesposobne dojeti koncept privilegija bele kože, katerega (samo)ujetniki so. Dokler so »belci«, ne bodo razumeli tegob in represije, ki so jih deležni njihovi črnski bratje. In dokler represije sistema ne občutijo na lastni koži, ne bodo pripravljeni na borbo proti njemu. Zato se raje naslonijo na mladino delavskega razreda. S svojimi akcijami jo želijo pritegniti k upor. V njih prepoznajo neverjeten potencial, predvsem zaradi neenakih možnosti, ki jih imajo le ti napram višjim slojem. Enkrat delavec, vselej delavec. Ves silen trud pa ne obrodi pričakovanih sadov, zato se razočarani umaknejo v lasten paralelni svet, od koder s pomočjo bomb vodijo svoj pravičniški boj proti državi in sistemu. Čas hitro beži in »Vremenarji« znova začutijo veter sprememb. Vedno bolj se pričnejo povezovati z mladinsko kontrakulturo. V njih prepoznajo novo upanje. Kot izobčenci legalnega sveta skupaj odkrivajo nova in nova obzorja revolucionarnega neba. V času, ko skupina bolj ali manj že razpada, se oklenejo še delavskega razreda, nad katerim so nekoč tako razočarani prekrižali roke. Na delavce odkrito računajo pri poskusu ustanavljanja komunistične stranke ter gradnji poti v socializem. Gibanje je nenehno redefiniralo svoje politike in strategije. Tako na področju odnosa do delavcev in mladine, kot tudi svojega odnosa do nasilja. Potrebno pa je opozoriti, da so bile nekatere stvari na področju ideologije zmeraj konstantne. To je bila neprestana podpora črnskemu osvobodilnemu boju, borkam za pravice žensk ter anti-imperialističnemu in anti-kapitalističnemu boju. Vseskozi so zvesto sledili revolucionarni poti ter si prizadevali zgraditi »novega človeka« in »novi svet«, kajti bili so preprosto preveč občutljivi za krivice sveta, da bi lahko živeli znotraj obstoječega.

Skupina Weatherman je svoje ime povzela po besedilu pesmi Boba Dylana. Njen naslov je Subterranean Homesick Blues, verz pa se glasi: »Ne rabiš weathermana (vremenoslovca), da veš v katero smer piha veter («You Don't Need A Weatherman, To Know Which Way The Wind Blows«). Njihov zaščitni znak je bila gosta in pisana mavrica, ki jo preseka strela. Ta simbolika je nakazovala na spreminjajoče se vreme (politične razmere) ter oznanjala nove

čase, novo jutro. Hoteli so povedati, da je svetovna revolucija neizbežna (Ayers 2001, 145-235; The Weather Underground 2002).

Z objavo dela »You Don't Need A Weatherman, To Know Which Way The Wind Blows«, so leta 1969 vse belce pozvali k skupnemu boju za črnsko osvoboditev. Začel se je prehod od besed k dejanjem. Boj črncev za svobodo so prepoznali kot najvišjo obliko boja proti kapitalizmu. Državljeni »črnske kolonije« imajo namreč v procesu delovanja ameriškega sistema pomembno vlogo. Suženjstvo je bilo temeljno za razvoj kapitalističnega sistema v britanskih kolonijah in prvih nekaj desetletjih ZDA. Ne samo, da je trg suženjstva ustvarjal dobiček, ki se je lahko vlagal naprej, ampak je obenem sužnjelastnikom omogočal, da so na hitro prišli do bogastva. V trenutku, ko sužnjelastništvo ni bilo več nujen pogoj za akumuliranje bogastva, pa so bili bivši sužnji in njihovi potomci pregnani v nič kaj manj kruto ekonomsko suženjstvo, kateremu smo priča še dandanes (Jacobs 1997, 14).

Weathermani so na široko razpravljali o konceptu »privilegija bele kože«. Pesimistično so ugotavljali, da se večina ljudi v Ameriki nikoli ne bo priključila revoluciji. Vzrok tiči v dejstvu, da na lastni koži niso občutili zatiranja, ki se je s strani njihove države dogajalo drugod po svetu. Položaj je bil popolnoma drugačen v Vietnamu, kjer so ameriško represijo doživljali vsak dan znova. Zaradi tega je skupina opustila prizadevanja po zbližanju z delavskim razredom, sicer tradicionalni bazi revolucije. Po njihovem mnenju delavski razred lahko brez težav obstaja in živi znotraj koncepta privilegija bele kože. Ni namreč deležen podobnega zatiranja, kot je to namenjeno črnim, rjavim in rumenim ljudem (Jacobs 1970, 125).

Po besedah aktivistke Shin 've Ono (Jacobs 1970, 133) razlikujejo skupino Weatherman od vseh ostalih podobnih političnih teženj naslednje tri ključne točke:

1.) Poudarjanje primarnosti soočanja z nacionalnim šovinizmom in rasizmom med delavskim razredom belcev. Skupina je trdila, da organizacija belcev okrog njih samih vnaša tesnobo (najsi gre za osamosvajanje žensk, študentsko moč, zatiranje na mestu produkcije) in pripelje do rasizma in šovinizma.

2.) Zahteva po nujnosti takojšnje priprave na militantni, oborožen boj. Tukaj je mišljena nujnost organiziranja ljudi v bojna gibanja, ki niso le kritike, ideje, analize ali programi -

čeprav so vsi ti še kako pomembni - ampak da dejansko povzročijo materialno škodo imperialistom. S kakršnimikoli sredstvi, ki bi bila za to potrebna.

3.) Klic k ustanavljanju skupnosti, katere zahtevajo popolno predajo posameznika in njegovega srca borbi proti vsemu, kar se postavi na pot kot ovira tako revolucionarnemu boju, kot sami transformaciji posameznika v revolucionarja in komunista.

Skupino Weather Underground je še posebej zaznamovala bojevita in nepopustljiva retorika. Nenehne ideološke konfrontacije znotraj same skupine so jih izostrile do te mere, da so jezik uporabljali kot svojevrstno orožje. Nikoli niso skrivali svojih stališč in občasno so bili v žaru srditih polemik že kar preveč odkriti. Vseskozi pa so zatrjevali, da je edina prava aktivistična pot samo revolucionarna pot.

Mark Rudd, pomemben član vodstva, je jasen: »Želeli smo postati komunistična država, ki bo popolnoma predana revoluciji« (The Weather Underground 2002). Bill Ayers, prav tako eden vodilnih Weathermanov, je pozival k stopnjevanju pritiska: »Vojno bomo pripeljali domov, ustvarili bomo razredno vojno na ulicah in znotraj institucij te države. Plačali bodo. Cena bo njihov popolni poraz. To je sporočilo, ki ga želimo prenesti in to je stvar, ki jo moramo zgraditi« (Jacobs 1970, 110).

Weatherman so verjeli, da imajo jasen odgovor na osnovno vprašanje revolucije: kako strmoglavit kapitalistično državo? Odgovor: v skladu s samopercepcijo upoštevati Debrayeva navodila⁷. V nasprotju z Black Pantherji se Weathermani niso smatrali za samoobrambno silo. Raje so se videli kot jedro prihodnje revolucionarne vojske. Ta bi, po mnenju Debraya, morala obstajati kot organska enota, ločena od navadne populacije. V namenu doseganja svojih ciljev bi revolucionarna gverilska vojska morala biti tajna. Da pokaže svojo sposobnost preživetja pa mora prevzeti iniciativo z napadom na nasprotnika. Debray je bil hkrati mnenja, da se kubanska revolucija ne more ponoviti, ne v Latinski Ameriki, ne kjer koli drugod. Nobena revolucija se po njegovem ne more zgledovati po drugi, ampak lahko zgolj izkoristi

⁷ Debray je najbolj poudarjal taktiko potrpežljivosti. Citirajoč Simona Bolivarja v svojem delu z naslovom »Revolution in the Revolution« zapiše, da je najvažnejša lekcija za revolucionarje trdoživost. Vztrajnost je konec koncev tista, ki revolucionarjem zagotavlja zmožnost predvidevanja. Da vidijo preko različnih neuspehov in zmag, ki jim prekrizajo pot. Debray se je tega naučil iz lastnih izkušenj in poznavanja zgodovine kubanskega odpora proti Batisti. Neuspeh, meni Debray, zagotavlja izkušnje in znanje v veliko večji meri, kot pa sama zmaga (Jacobs 1997, 17).

objektivne pogoje znotraj določene države. Pogoje, ki so »niti naravni, niti očitni...ampak zahtevajo leta žrtvovanj, da se jih lahko opazi« (Jacobs 1997, 17).

Del prizadevanj Weathermana je bil poskus preobrazbe v disciplinirane kadre sposobne izvrševanja »zgodnega« nasilja. Tukaj so se zgledovali po Che Guevarovi *foco* teoriji. Ta je predvidevala ustanavljanje majhnih, pol - avtonomnih celic, ki jih usmerja in vodi centralno vodstvo. Weathermani so ustanovili veliko kolektivov. Ti so šteli od enega do nekaj ducatov članov. Kolektive so vzpostavili v številnih mestih, med drugim v New Yorku, Philadelphii, Buffalu, Bostonu, Seattlu, Cincinnatiu, Detroitu in Chicagu. Vodstvo skupine se je imenovalo »Weatherbureau« in je imelo sedež v prostorih SDS-a v Chicagu, pod svojim okriljem pa je imelo okrog petsto ljudi (Varon 2004, 57).

Revolucionarni zanos znotraj novonastalih kolektivov je bil zares neverjeten. Vsak posameznik je želel prispevati svoj delež k porajajočim se spremembam. Začutili so, da prihaja njihov čas in te priložnosti niso hoteli na noben način izpustiti iz rok.

O tem v dokumentarcu pripoveduje nekdanja članica Naomi Jaffe: »Dozdevalo se mi je, da vstopamo v neverjetno obdobje revolucije. Tega nikakor nisem želela zamuditi. Hotela sem biti del tega« (The Weather Underground 2002). Tudi Ayers deli iste občutke.

Upor se je zdel po eni strani čuden in hkrati kot nekaj najbolj naravnega. Ko smo se podali vanj, bolj ali manj zavedno, je šlo za nekaj, kar smo mislili in sanjali, da bi lahko bilo boljše. Skupaj smo se prebijali skozi zastarele in prevladujoče predstave o naši kulturi in naših časih ter vendarle upali na nekaj svetlega in novega, kar nam bosta zagotovo prinesla ljubezen in odpor. Mislil sem si, da naše gibanje piše zgodovino. Takrat smo imeli glave v oblakih, med dvema svetovoma, kjer je vse mogoče in nič zagotovljeno (Ayers 2001, 116).

2.4 CHICAGO – »DNEVI BESA«

Poleti leta 1969 je bila osrednja preokupacija kolektivov netenje entuziazma⁸ za demonstracije v Chicagu. Te so potekale od 8. do 11. oktobra. Skupina je hotela dokazati sposobnost vodenja mladine delavskega razreda v upor. Na junijskem zasedanju SDS je bil sprejet sklep o »nacionalni akciji«. Ta je bila videna kot serija mirnih protestov proti vojni, rasizmu in represiji. Frakcija Weatherman, takrat že na vodstvenih položajih znotraj SDS, pa je preimenovala demonstracije v »dneve besa« ter jim dodelila novi cilj: »vzpostaviti novo fronto proti imperializmu. Tukaj, v Ameriki« (Varon 2004, 61).

Mirne demonstracije so prepoznali kot povsem neučinkovite, zato so stremeli k frontalnemu spopadu z državo. Vojno so želeli »pripeljati domov«, na ameriške ulice. Tako bi lahko sleherni državljani občutili nasilje, ki ga je Amerika prakticirala drugod po svetu.

6. oktobra 1969 so se Weatherji iz vseh koncev dežele pričeli zgrinjati proti Chicagu. Vzdušje prisotnih je še dodatneje povzdignila novica, da je čikaški kolektiv Weathermana razstrelil kip posvečen smrti policistov, umrlih v nemirih⁹ na Haymarketu leta 1886 (Ayers 2001, 162-164). Akcija je simbolizirala podporo nedolžnim delavskim voditeljem, ki so bili zaradi incidenta kruto usmrčeni. Obenem je subtilno sporočala policiji, naj se pripravi na vnovične spopade. Ob tej imponantni uverturi je bilo vsem stranem jasno, da se obeta nekaj resnega in velikega. Ayers v avtobiografiji navaja svoj takratni nagovor množici:

Kot radikalci domače države nosimo odgovornost, da napademo to pošast naravnost v srce in glavo, da jo razorožimo in onemogočimo. Ko sem izrekel te besede, so ljudje začeli dvigovati stisnjene pesti proti nočnemu nebu, ki je črno, potolaženo in neskončno, pokrivalo celoten svet. Naši letaki so bili nazorni; ko se združeni z vsemi ljudmi sveta

⁸ Da pritegnejo mladino so Weathermani delili letake, debatirali z najstniki na priljubljenih mladinskih zbirališčih ter se izpostavljali v t.i. »paradah robustnosti«. Te so vključevale spopade s policijo in zasedbo učilnic srednjih šol, kjer so predavali o zlobi imperializma, promovirali »dneve besa« ter vabili dijake k »pobegu« (Sale 1973, 587-588).

⁹ Nemiri v Chicagu so se odvijali 4. maja 1886 na trgu Haymarket. Začeli so se kot manifestacija v podporo stavkajočim delavcem, ki so se borili za svoje pravice. Ko je policija hotela razgnati množico, je neznana oseba med njih vrgla bombo. Po eksploziji je policija pričela streljati na demonstrante, tako da je ob osmih policistih umrlo še neznano število civilistov (City of Chicago 2003).

borimo proti interesom vladajočih, lahko pričakujemo, da se bodo prasci spravili na nas. Zato gradimo bojno silo, ki se bo borila na strani Vietnamcev, črncev in vseh, ki so kakorkoli in kjerkoli zatirani (Ayers 2001, 151).

Skorajda vsi zbrani protestniki so imeli iz varnostnih razlogov na glave poveznjene motoristične čelade. Nosili so rokavice in obleke (prevladovala je črna barva), katerih namen je bil zakriti čim večji del kože. Želeli so se zaščititi pred solzivcem, ki bi ga policija lahko uporabila proti njim. Z zidaki in cevmi so razbijali šipe avtomobilov, restavracij, trgovin in hotelov. Napadali pa niso zgolj rolls-royceev, policijskih avtov, hišnih fasad premožnejših slojev, ampak prav tako navadne avte, brivnice in okna prebivališč nižjih razredov (Jacobs 1997, 28; Varon 2004, 80).

Udeleženec Jeff Jones pojasnjuje: »Cilj akcije je bil opozorilo oblastem. Če bodo nadaljevali z napadi na Vietnam in še naprej pobijali Panterje, potem jih bomo mi, mladi belski ljudje, izza začrtanih meja napadali še naprej. Zato smo razbijali privatno lastnino ljudi, njihove avtomobile, okna ter se spopadali s policijo. To, kar je počela Amerika je bilo resnično odvratno. Situacija je bila tako grozna, da smo morali poseči po ekstremnih ukrepih« (Varon 2004, 100).

V njihovih očeh so bili vsi Američani enako »krivi«. S svojo pasivnostjo so tako revni kot premožni državljani podpirali obstoječi sistem nepravčnosti. Tukaj ni bilo prostora za ločevanja na naše in vaše. Krivda je bila skupna.

Zanimivi so podatki, ki se nanašajo na »kolateralno škoda« nasilnega upora. Kot v poročilu navaja FBI, je bilo v štiridnevno akcijo vključenih okrog 600 ljudi. Aretirali so 287 posameznikov, večino na podlagi obtožb motenja javnega reda in miru ter nasilništva. Večina aretiranih Weathermanov je bila v roku enega tedna izpuščena v zameno za plačilo varščine. Skupna varščina je presegala 2 milijona dolarjev. Uničili so več kot 800 avtomobilskih šip in 600 stanovanjskih oken. 57 policistov je bilo hospitaliziranih in lastnini mesta Chicago je bilo povzročeno za več kot milijon dolarjev škode (Jacobs 1997, 3; Varon 2004, 82).

2.5 ANALIZA IN SAMO(KRITIČNI) PREMISLEK GIBANJA PO DOGODKIH V CHICAGU

Navkljub tednom intenzivnih priprav, govorov na kampusih, povezovanj z ostalimi gibanji, dnevnimi obiski srednjih šol in »zgodnimi dejanji nasilja«, Weathermani v Chicago niso pripeljali skoraj nikogar novega. V njihovih prizadevanjih za organiziranje »revolucionarnega gibanje mladih« je bila v ozadju neka resnično široka perspektiva. Mladina belega delavskega razreda je imela namreč veliko za pridobiti in, v primerjavi s srednjim in višjim slojem, dosti manj izgubiti. Sistem jim je nudil le malo možnosti in jih je na sto tisoče pošiljal v vojne. Weathermani so zato upali, da se bodo njihove prot imperialistične težnje in preišljena »zgodna dejanja nasilja« preoblikovala strahove mladih glede lastne prihodnosti ter njihov odpor do avtoritete v odkrito navdušenje za spopade. Ampak ta domneva se je izkazala za napačno (Varon 2004, 77). Neka ženska pripadnica gibanja je odziv mladih na poskus rekrutiranja komentirala takole:

Strinjali so se, da mnogo stvari ni v redu. Ampak tega niso poskušali rešiti preko spopadov s policijo, z napadi na šole in druge institucije. Niti s prihodom v Chicago. Ti otroci tega niso želeli storiti. Hoteli so se izogibati težavam in želeli so se nekako preživljati. Mi pa smo jih pozivali k opustitvi vseh priložnosti, ki jih imajo. Naj se borijo, kljub temu, da lahko tudi izgubijo. Morda bodo celo ubiti, ampak gibanje bo raslo naprej. Prekleta pogumna odločitev je otrokom razlagati take stvari. Vsak, ki je odraščal na teh ulicah, ti bo odvrnil, da si nor (Sale 1973, 582-583).

Nasprotnega pogleda pa so bili v Weatherbureauju. Slavili so zmago in načrtovali nove akcije. Po oceni Shin'ya Ono so teden akcij smatrali kot uspešen iz treh razlogov:

- 1.) Pripravljenost članov Weathermana žrtvovati njihova lastna življenja bo spodbudila druga belska radikalna gibanja k podobnimi akcijam. Ta pogled je temeljil na prepričanju, da bo medijska pozornost namenjena »dnevom besa« ustvarila mitsko sliko o veliki moči skupine.
- 2.) Akcija je omogočila strnitev vrst in razvoj kadra. Pred »dnevi besa« so razvili dokaj povezano mobilno silo, ki je v Chicagu pridobila prepotrebne izkušnje za nadaljevanje boja.

3.) Tretji vidik samoocenjevanja skupine je zadeval povzročeno materialno škodo. Načrtovani cilji so med drugim vključevali tudi uničevanje lastnine in boj z represivnimi organi. Ta kriterija sta bila tekom »jeznih« štirih dni vsekakor dosežena¹⁰.

Navkljub občutku zmagoslavja pa so bili v Weatherju prepričani, da bodo utrpete poškodbe tekom akcije ter narasla represija¹¹, ki bo sledila, pokazale dolgoročno pogubnost taktike masovnih uličnih akcij (Jacobs 1997, 35; The Weather Underground 2002).

Dejanska pomembnost demonstracij je bila simbolične narave. Načrtovali so premik onkraj, v čisto nasprotje države. Ne glede na to, kaj bi za njih to pomenilo na osebni ravni. Predhodnim protestom je primanjkovala ravno ta energija. V tem smislu so Weathermani preobrnili možen debakel v svojevrsten uspeh (Jacobs 1970, 87).

Član skupine David Gilbert je v »dnevih besa« videl »čuden moralizem«, katerega so se Weathermani posluževali z namenom dokazati, da so »boljši« kot ostali na belski levici. To prepričanje je bilo zapisano globoko v srcu »domišljavosti« Weathermana in dodatno razvidno preko njihovega »preziranja« belcev, ki se niso priključili oboroženemu boju. Ta prezir je v najbolj dogmatični fazi, priznava Gilbert, razviden v nagovoru skupine: »Pripravljeni smo, da se borimo in umremo. Pripravljeni smo na vse. Ali ste na naši strani, ali pa na strani prascev«. V označbi Hirscheve, še ene pripadnice kolektiva, je sporočilo bilo: »Ali se postavite na našo stran, ali pa se »jebite«. Če se niso, je bil to njihov in nikoli naš problem«. Bojevitosti v tej nemilostljivi dihotomiji je spodletelo v namenu, da bi navdihnila, razsvetlila ter ustvarila enotnost. Namesto tega je delovala kot osnova za surov dualizem, ki je ločeval rešene od prekletih (Varon 2004, 93).

¹⁰ Bolj kot karkoli drugega so akcije v Chicagu iz Weathermana ustvarile nacionalno silo. Skupina je hitro postala znana kot najbolj militantna revolucionarna belska organizacija. Njihovo zavzetost so občudovali in spoštovali na celotni levici (Jacobs 1970, 87).

¹¹ Po »dnevih besa« je bila organizacija predmet vsaj dveh zveznih preiskav. Po besedah Larrya Gratwohla, policijskega tajnega agenta znotraj skupine, je FBI odprl dve preiskavi že leta 1969. Približno istega časa je Weathermane pričel preiskovati tudi Senatni odbor za notranjo varnost. Obe preiskavi sta bili uvedeni na podlagi prepričanja, da Weathermani predstavljajo veliko grožnjo notranji varnosti ZDA ter so vsaj deloma pod vplivom tujih vlad. Preiskave so bile del protiobveščevalnega progama (COINTELPRO). Frank Donner, avtor nekaj knjig o napadih ameriške vlade na nekonformiste, je operacijo opisal kot »nezamaskiran napad s strani samooklicanih branilcev ameriškega načina življenja« (Donner 1980, 232).

Weathermani so verjeli, da bo nasilje na nek način spregovorilo samo zase ter preko prakse transcendiralo na področje jezika oziroma reprezentacije. Nasprotujoč odziv skupine na »dneve besa« pa je pokazal, kakorkoli že gledamo, da je nasilje precej nejasen pojem, katerega pomena niso popolnoma dojeli niti Weathermani sami (Varon 2004, 107).

3 WEATHERMAN IN VPRAŠANJE NASILJA

3.1 PREHOD V »UNDERGROUND«

Nepredstavljiva stopnja represije v ZDA leta 1969 je v največji meri prispevala k odločitvi gibanja, da se umakne v tajnost ter prične z oboroženimi akcijami. Linda Evans kot glavni razlog navaja ogorčenje ob brutalnih racijah FBI-ja nad kolegi iz Black Pantherjev ter umor Freda Hamptona in Marka Clarka s strani čikaške policije¹² (Meyer 2008, 380). Ta silen bes se je pomešal s frustracijami zaradi lastnega neuspeha v Chicagu in je bil gonilna sila pri odločitvi Weathermana (Jacobs 1997, 42).

Nadlegovanje s strani policije se je tudi za Weatherje vedno bolj stopnjevalo na vseh ravneh. Preiskovali so jim stanovanja, jih pretepali, vlamljali v njihove avtomobile. Ves čas so bili nadzirani. Ko so policisti med nočno racijo Terrya Robbinsa za gležnje obesili skozi okno, so pričeli prilagajati ure spanja in sestankov. Ayers pritrjuje, da je bilo stanje resnično slabo, ampak obenem so se zavedali, da so celo tukaj s strani policije privilegirani zaradi barve njihove kože. »Drži, bili smo preganjani in pretepeni, toda naši tovariši iz Black Pantherjev so bili preprosto likvidirani« (Ayers 2001, 186).

Decembra 1969 so v Flintu, zvezni državi Michigan, Weathermani organizirali zadnji javni sestanek. Na njem so se dokončno sprejeli sklep o umiku v ilegalo. Srečanje, imenovano

¹² 4. decembra 1969 sta bila med policijsko racijo ubita Mark Clark in Fred Hampton. Oblasti so trdile, da so s sreljanjem prvi pričeli Pantherji, a so jih slednji kaj hitro postavili na laž. Svoj dom so odprli za javnost in tako so se lahko vsi na lastne oči prepričali, da sta bila Hampton in Clark dejansko umorjena. Še posebej zgovoren je bil pogled na posteljo, prepojeno s krvjo. Hamptona, eno izmed osrednjih osebnosti skupine Black Panthers, so namreč med spanjem ustrelili iz neposredne bližine. (The Murder of Fred Hampton 1971; Cleaver in Katsiaficas 2001, 106-108)

»Vojni svet«, je sicer največ pozornosti vzbujalo zaradi svoje retorike¹³. Kot begunci zavezani nasilnemu vstajništvu so bili Weatherji zdaj, tako dobesedno kot simbolično, izven meja zakona in norm, ki so vladale civilnemu življenju (Varon 2004, 151-52).

Skupina je načrtovala boje povzdigniti na novo raven. In to tako, da bi povzročila čimvečjo materialno škodo« ameriškem vojaškemu sistemu. Tranzicija od uličnega bojevanja do bombardiranja je tako sprožila še več nasilja, čeprav je pri tem hkrati šlo za taktičen premik v neverjetno vojno osvoboditve. Stopnjevali so politiko transgresije, ki se je ni dalo zreducirati zgolj na njihovo protiimperialistično ideologijo ali strateške cilje. Gibanje Weatherman je ustvarilo izrazit lasten prispevek k etosu 60-ih, k t.i. »poti naprej«, ki je potiskala politični in kulturni upor proti poživljajočim, zmedenim in pogosto tudi nevarnim ekstremom (Ayers 2001, 166; Varon 2004, 151).

Sedaj so bili pripravljeni. Generalka, v kateri so na glavo skočili v vrtinec nasilja, je bila za njimi. Iskali so prostor, v katerem ne bi bili omejeni, a tega kako velik je, niso vedeli. Dvomili so, da jih bo mnogo sploh preživelo in hkrati upali, da bo zgodovina na njih gledala kot na borce za svobodo (Ayers 2001, 187).

Člani skupine Weatherman so se dokončno poslovili od svojih družin, sorodnikov in prijateljev ter se umaknili v ilegalo. Nekateri so zapustili celo svoje otroke. Če so namreč hoteli postati »pravi« revolucionarji, so morali zavzeti brezkompromisno pozicijo, znotraj katere ni prostora ne za čustva, ne za kakršnekoli občutke navezanosti. Razen seveda zaveze revoluciji. In odstraniti je bilo potrebno vse dejavnike, ki bi jih lahko na tej poti ovirali.

Januarja 1970 so Weathermani dokončno zaprli svojo pisarno v Chicagu. Začela se je t.i. konsolidacija. Kolektivi so pričeli z odstranjevanji tistih, za katere so sumili, da so policijski agentje ali pa so za njih menili, da organizaciji niso popolnoma predani (Varon 2004, 171).

¹³ Potem, ko so počasi pričeli izgubljati zaupanje v lastno revolucijo, jim je provokativnost njihove bojevite retorike ustvarjala svojevrstno iluzijo moči. V tem razlogu gre najverjetneje iskati slavospeve ekstremni krutosti in barbarizmu, simboliziranih v morilskem liku Charlesa Mansona. Če Amerika sovraži hudiča, se boji Mansona in »hinavsko« govori o dobroti in spodobnosti, potem Weather slavi hudiča, obožuje Mansona ter omenjeni vrlini enači z mehkužnostjo. Leta pozneje pripadnik skupine Roth pojasnjuje bistvo sporočila v Flintu: »Pljuvamo na vse vaše vrednote, na vso vašo senzibilnost« (Jacobs 1970, 183; Varon 2004, 166).

Ob konca poenotenja je skupina štela okrog 150 članov, kar je za več kot polovico manj kot v časih »dnevov besa« (Ker skupina ni imela uradnega članstva je neglede na čas težko govoriti o natančnih številkah). Lokalni kolektivi znotraj posameznih mest niso več obstajali. Člani so se organizirali v celice, ki so štejele od 3-5 ljudi ter jih razširili po celotni državi. Komunikacija med posameznimi celicami je bila odvisna od pomoči simpatizerjev, ki niso bili v ilegali. Sestanki so bili dogovorjeni naskrivaj, z rabo kod in gesel ter poštnih predalov, registriranih na lažna imena. Vsaka celica je bila zavezana oboroženim akcijam in inštruirana s strani Weatherbureauja, ki je razpravljal o prednostih in slabostih potencialnih tarč. Zelo malo je bilo napisanega na papir, kajti slednje bi lahko služilo kot dokaz, če bi policija odkrila njihove lokacije. Zaradi decentralizirane strukture organizacije je bila prej izjema kot pravilo, da bi ena celica vedela za načrte druge. Weatherbureau je samo organizacijo združil še v večje dele. Kolektivi, prej bazirani v San Franciscu, New Yorku, Chicagu in Detroitu so pri razvijanju ilegalnih strategij eksperimentirali dokaj avtonomno; člani zahodno-obalnega kolektiva, vodenega s strani Dohrnove in Jonesa, so preživljali čas v Berkeleyu in San Franciscu, toda izogibali so se političnim aktivnostim in skrivoma načrtovali bombne napade; Midwest kolektiv, voden s strani Ayersa, pa je s Grathwohlovo pomočjo izdeloval bombe (Grathwohl 1976, 135-52; Jacobs 1997, 47).

Do februarja 1970 so bili vsi, ki so ostali v Weathermanu, v ilegali. Člani so po uradih iskali lažne identifikacije (praviloma so jih dobili preko mrliških listov mrtvorojenih otrok), katere so rabili za javne pomoči ali kartico zdravstvenega zavarovanja. Mnogi, ki so imeli dostop do skrbniških skladov ali bančnih računov so jih zaprli ter denar razpršili med celice. Vsa lastnina, ki je imela kakršnokoli vrednost - kot npr. televizorji in glasbeni stolpi - je bila prodana, denar pa razpršen znotraj gibanja (Jacobs 1997, 46).

Življenja v kolektivu Weatherman je bilo zelo pestro. Lastnina je bila skupna in vse dobrine so si delili med seboj. Premlevala so se ideološka vprašanja, načrtovale vedno nove strategije in akcije, urili so se v borilnih veščinah ter prakticirali princip »svobodne ljubezni«. Ker so samo ljubezen dojemali kot izrazito politično in revolucionarno silo, monogamna razmerja niso bila pogosta. Svojo ljubezen so nesramežljivo širili med vse tovariše in tovarišice. Eksperimentiranje z različnimi vrstami drog jim je odpiralo nova obzorja. Hoteli so spoznati vse modrosti in skrivnosti tega sveta. Še toliko bolj, če je bilo tovrstno raziskovanje prepovedano. Obenem so želeli razbiti sleherni tabu, postavljen s strani sistema, katerega so prezirali. Tako je vsako njihovo dejanje že v osnovi postalo politično.

3.2 EKSPLOZIJA V GREENWICH VILLAGE

Člani Weathermana po celotni deželi so bili šokirani, ko so 7. marca 1970 slišali novico, da je v New Yorku prišlo do eksplozije. Umrli so trije njihovi tovariši: Diana Oughton, Ted Gold in Terry Robbins. Skupaj z Kathy Boudin in Cathy Wilkerson, ki sta eksplozijo preživel, so živeli v meščanski hiši Wilkersoninih staršev. V soseski, imenovani Greenwich Village, so izdelovali bombe in pripravljali napade. Dva tedna pred nenamerno povzročeno eksplozijo je prav ta celica Weathermana z molotovkami napadla hišo Justica Murtagha. To je bil sodnik, ki je predsedoval sojenju v primeru Panther 21. Šlo je skupino Black Pantherjev iz New Yorka, obtoženih domnevnega zarotništva in poskusa podtikanja bomb na policijskih postajah, v nakupovalnih centrih, botaničnih vrtovih v Bronxu ter vladnih poslopih v mestu. Napad je bil deležen obilne medijske pozornosti, a nekateri člani celice niso bili povsem zadovoljni z njegovim učinkom, saj naj bi po njihovi oceni povzročil premalo materialne škode. Vsled tega so skovali načrt obširne bombne ofenzive, vključujoč napad na ples vojaških oficirjev v ameriški vojaški bazi Fort Dix. Med pripravami na akcijo pa je prišlo do nesreče. Bomba je nenamerno eksplodirala, ubila tri Weathermane ter povsem razdejala njihovo bivališče (Jacobs 1997, 47; Varon 2004, 174).

Gibanje je tako dobilo svoje prve mučenike ter si pridobilo medijsko pozornost javnosti. Vsi umrli so bili med ustanovitelji skupine in njihove smrti so zelo prizadele ostale soborce. Zatekli so se v temeljito samoizpraševanje in analizo koncepta nasilja, katerega so se posluževali.

Ayers (The Weather Underground 2002) pojasnjuje: »Od tega trenutka dalje smo bili zelo previdni v nameri, da ne bi koga poškodovali..Vselej, ko smo nastavljali bombe na javni prostor, smo pretehtali raznorazne načine, kako čim učinkoviteje zavarovati bombo ter na kakšen način odstraniti ljudi iz bližnje okolice. V tem smo bili presenetljivo uspešni«.

Eksplozija je dejansko označevala premik v politiki in odnosu gibanja. To je bilo v veliki meri razvidno že znotraj same kulture skupine. Opustili so brutalna kritično-samokritična zasedanja in bizarne seksualne prakse. Prav tako so se odpovedali ustrahovanju, katerega so se posluževali, da bi zatrli dvome in nesoglasja znotraj skupine. Same okoliščine so spodbudile nastanek okolja, ki je v večji meri temeljilo na zaupanju in medsebojni podpori. S tremi mrtvimi tovariši in zveznimi obtožnicami¹⁴ zgrnjenimi nad gibanjem, so se Weathermani morali, tako zaradi varnosti kot tudi duševnega zdravja, zanašati eden na drugega, kot še nikoli dotlej (Varon 2004, 291). Ayers ugotavlja, da je »eksplozija dejansko pomenila uradni začetek tega, kar imenujemo Weather Underground« (The Weather Underground 2002).

Skupina se je zavestno odločila reducirati svoj pristop pri uporabi nasilja. Potem, ko so na lastni koži občutili težo bolečine ob izgubi najbližjih, so spoznali vso nesmiselnost in teatralnost svojih prejšnjih pogledov. Ayers se samokritično spominja:

Nihče nikoli ni pomislil, da bi se iz principa morali odreči nasilju. Kljub temu pa je vladal nek skupni konsenz, da bodo naše akcije najučinkovitejše kot simboli. Simboli navdiha za vedno večje in večje število ljudi, kot nekakšno zanosno pripovedovanje pravljic. Eksplozija je bila rezultat militarizma. Agresivni in pretirani občutek moči orožja, mačistično nespoštovanje varnosti – naše lastne in drugih – kombiniranih z usodnim dojemanjem borbe kot preizkusa poguma in zavezanosti. Iz borcev za svobodo smo se spremnili v kriminalce, od političnih radikalcev v minorne tehnike prepovedanih obrti. Želeli smo se vrniti nazaj k osnovam (Ayers 2001, 214).

¹⁴ Kljub vsem prizadevanjem je bil FBI nezmožen najti večino Weathermanov. Z nenamernim humorjem se je pritoževal, da njihove »degenerirane življenjske navade, nemoralna ravnanja in zloraba drog, ekstremno otežkočajo najdbo informatorjev, ki bi ustrezali temu profilu ter bi bili pripravljeni živeti na takšen način«. Prav tako so v uradu ugotavljali, da na stotine komun po državi za Weathermane predstavlja potencialna nebesa. V obupni nujni po aretaciji so 15. aprila 1970 agentje FBI-ja ujeli dve pripadnici skupine, Diane Donghi in Lindo Evans, toda obenem so med samim postopkom razkrili identiteto lastnega tajnega agenta Larrya Grathwohla. Weathermani so se uspešno izmikali njihovim pastem, saj jim je na stotine simpatizerjev po celotni Ameriki pomagalo pri skrivanju, menjavanju garderobe ter zbiranju financ (Varon 2004, 176).

3.3 DEKLARACIJA VOJNEGA STANJA

Weather je bil impresioniran nad militantnostjo in anti-imperialistično naravo večine spomladanskih akcij¹⁵ ter je v t.i. *communiqué-ju* (besedi sposojeni od latinsko ameriških gverilcev) oz. izjavi za javnost, 21. maja 1970 izrazil solidarnost z mrtvimi v Kentu, Jacksonu in Augusti. Pozdravil je akcije mlade belske mladine ter množičen odziv celotne države ob ameriški invaziji v Kambodžo. Pismo se je pričelo takole: »Tukaj Bernardine Dohrn, prebrala bom deklaracijo vojnega stanja«. Weather se je dotaknil revolucionarnega potenciala kontrakture s sledečimi besedami: »Norci so revolucionarji in revolucionarji so norci«. Gibanje je nagovarjalo mlade, naj se pridružijo njihovem boju. V njih je prepoznalo silovit potencial, predvsem zaradi »odtujenosti in zaničevanja, ki ga občutijo mladi do države« ter spoznanja, da je razmah rabe drog na tisoče njih naredil za izobčence (Jacobs 1997, 51). Vse poskuse reform so opisali kot jalove in revolucionarno nasilje je bilo nakazano kot »edina možna pot« za ameriške upornike. Weatherman se je povsem odkrito posmehoval FBI-ju. S porogljivim tonom jim je sporočal, da jih lahko najde v »vsaki vasi, komuni, stanovanju, kmetiji, baraki ali mestni hiši, kjer se mladi ljubijo, kadijo marihuana in polnijo pištole«. Izjava se je zaključila s svarilom, da bodo v roku dveh tednov Weathermani napadli simbol »ameriške nepravice«. Nekaj dni čez postavljen rok je skupina resnično izvedla bombni napad na sedež policije v New Yorku. Napad je služil kot povračilo policijskemu nasilju nad črnci in drugimi manjšinami (Varon 2004, 180-181).

¹⁵ Ko so ZDA napovedale invazijo v Kambodžo so že čez nekaj ur ulice in kampuse po celotni državi preplavile množice demonstrantov. Ti so pričeli s shodi, uničevanjem vojaških zgradb, trgovin, zapiranjem cest, spopadali pa so se tudi s policijo. Na univerzi Kent State v Ohio so po treh dneh nemirov vojaki pričeli streljati na demonstrante ter pri tem ubili štiri ljudi. Njihove smrti so samo še dodatno podžgale protestnike ter okrepile in razširile celotno gibanje. Sčasoma je bila skoraj polovica univerz in precej srednjih šol v državi zaprtih. Upor se je pričel tudi v vojski. Ameriški vojaki po celotnem svetu so izražali solidarnost s protestniki; zavračali so udeležbo v spopadih ter na rokavih nosili črne trakove. Tekom naslednjih dveh tednov so policijske sile med protesti ubile še šest črncev v Augusti, zvezni državi Georgiji, in 14. maja še dva mlada črnca na univerzi Jackson State v Missisippiju. Država je padla v resno krizo in celo »neupogljivi« predsednik Nixon je pod pritiskom liberalcev in svojih bolj pragmatičnih svetovalcev obljubil umik ameriške vojske iz Kambodže v roku dveh mesecev (Jacobs 1997, 50).

Julija istega leta je bilo dvanajst Weathermanov na podlagi »vojnega sveta v Flintu« s strani uradnih institucij obtoženih novih kaznivih dejanj. Obtožbe so se nanašale na posedovanje orožja in načrtovanje bombnih napadov. Skupina je v odgovoru posvarila generalnega tožilca Mitchella: »Ne išči nas, Pes; mi bomo prej našli tebe«. Nasednji komunisti v prvih devetih mesecih delovanja Weather Undergrounda so potekali vzporedno z bombnimi napadi.

25. julija 1970 so bombe odjeknile na sedežu vojske v San Franciscu. Skupina je akcijo pojasnila kot odgovor na uboje na Kent State-u. 6. oktobra 1970 so Weatherji s pomočjo eksploziva ponovno razdejali obnovljeni kip na trgu Haymarket v Chicagu. S tem so po lastnih besedah želeli »odpihniti mit o superiornosti Človeka«. 8. oktobra 1970 je sledil še napad na sodišče v Marin County-u. To je bilo povračilo za uboj Jonathana Jacksona, Williama Christmase in Jamesa McCaina ter znak podpore vstaji v zaporih (Varon 2004, 181).

Septembra 1970 so Weathermani pomagali iz zapora osvoboditi Timothyja Learya, harvardskega psihologa in guruja kontrakulture. Ta je bil zaradi posedovanja manjših količin marihuane obsojen na desetletno zaporno kazen. Obenem je imel pomembno vlogo znotraj mitske organizacije preprodajalcev hašiša in LSD, znane pod imenom Brotherhood of Eternal Love. Svoje lovke so imeli razpotegnjene od Kalifornije pa vse do Nepala. Načrt pomagati Learyu je na nek način testiral učinkovitost podzemne mreže Weatherja. Sposobnost, da so Learya iz države spravili v Alžirijo, je bila živ dokaz tega. Hkrati pa je izkazovala resnost namena organizacije pri njenem tesnejšem povezovanju s kontrakulturo (Jacobs 1997, 55; Varon 2004, 179).

Weathermani so si resnično prizadevali poglobiti stike s kontrakulturo. Zaradi podobnih prepričanj in življenjskih navad jim je bila ta dokaj blizu. Ker so bili tako pripadniki kontrakulturnih gibanj kot Weathermani sami odpadniki sistema, so v njih prepoznali silo, s katero bi lahko združili moči v skupnem boju. Nesramežljivo so jim ponujali svojo roko.

Sebe so si predstavljali kot Muhammad Ali: leteti kot metulj, pičiti kot čebela. Svobodno tekajoč v lastnem paralelnem podzemlju sveta so preoblikovali sami sebe ter hkrati vabili druge: pridružite se nam! (Ayers 2001, 243).

V sklopu še ene jesenske ofenzive so 14. oktobra 1970 Ženske brigade Weatherja podtaknile bombo v Center za mednarodne zadeve na univerzi v Harvardu. To je bil prvi napad Ženske

skupine znotraj Weatherja in reakcija na aretacijo aktivistke Angele Davis, ki je bila obtožena sodelovanja pri zaroti in poskusu umora. Obtožbe so temeljile na njenem simpatiziranju z Georgejem Jacksonom. Jacksonov brat Jonathan je namreč v neuspelem poskusu osvoboditve »bratov Soledad« uporabil pištolo registrirano na njeno ime. Sčasoma so bile vse obtožbe zoper njo ovržene (Jacobs 1997, 57)

Ženske članice so imele znotraj samega gibanja prav posebno mesto in vseskozi so si prizadevale zatreti vsakršno najmanjšo sled šovinizma in seksizma. Slednje se namreč nikakor ni skladalo z projektom transformacije in (iz)gradnje »novega človeka«, za katerega so si na levici tako srčno prizadevali. Brigade Weatherja so nenehno pozivale ženske širom sveta naj se pridružijo njihovi revolucionarni borbi, saj jim lahko le ta prinese popolno osvoboditev.

3.4 »NEW MORNING«

Weathermani so 6. decembra 1970 v obsežni izjavi, naslovljeni »New Morning – Changing Weather«, predstavili rezultat samoevalvacije. »FBI nas ne more ujeti«, so dejali. Toda eksplozija in smrti soborcev so za vselej uničile njihovo prepričanje o oboroženem boju kot edinem pravem revolucionarnem boju. V osupljivi reviziji lastne ideologije so pozvali člane k participaciji tudi znotraj legalnih aktivnosti, kot so npr. demonstracije. Znova so izražali upanje v mladinsko (sub)kulturo, s čimer so se vrnili h koreninam gibanja. Prav tako so razmislili o lastnem odnosu in spoštovanju do ostalih revolucionarjev. Občudovali so Vietnamce »ne zgolj kot abstraktne gverilce, ki se upirajo ameriškemu imperializmu, ampak kot ljudi s starši, otroci in upanjem za prihodnost«. New Morning je obenem reflektiral naraščajočo feministično zavest znotraj gibanja. Zaključil se je z listo »zgodnih« ženskih revolucionark iz vsega sveta in ko so ženske pripadnice gibanja, imenovane Weatherwoman, protestirale zaradi seksizma imena *Weatherman*, se je skupina posledično preimenovala v »Weather Underground« (Varon 2004, 182-186).

»New Morning« je razkazoval tako tragične kot komične aspekte Weathermana ter odražal nepopisni razvoj in zrelost, ki ju je skupina dosegla, odkar je poniknila v ilegalo. Priznali so vse glavne obtožbe kritikov – svoje povzdigovanje nasilja, opuščanje tradicionalnih protestov in nevarno prepričanje, da lahko revolucionarna skupina uspe ali celo preživi brez vsake podporne baze oz. priljubljenosti med ljudmi. Ampak celo v tej iskreni samoizpovedi je

skupina govorila s sumljivo aroganco, kakor da je revolucija v vodenje zaupana zgolj njim in kot, da lahko le oni uveljavljajo spoznane »resnice«, katere so pred kratkim odkrili. Dorn je pozneje pojasnjevala glavni cilj gibanja; ta je bil odvrniti ljudi od prepričanja »čimveč škode, tem bolje«, od mišljenja, da je opravičljivo raniti ali celo ubiti civiliste ter od metod, kot so ugrabitve in atentati. Weather Underground Organization (WUO) je dal politične, praktične in etične razloge pozivu k treznosti (Varon 2004, 182-186).

Hoteli so se boriti naprej, a po novih, imaginarnih poteh. Vojno so še vedno hoteli »pripeljati domov«. A z omejeno silo, s preciznostjo. Še vedno so se želeli maščevati za rasistične napade ter se boriti ob strani črnih revolucionarnih tovarišev. Ampak v novem in osvobojenem prostoru (Ayers 2001, 234-235).

Napadi na lastnino so bili povsem druga zgodba. Že kmalu po izidu New Morninga je skupina nastavila nekaj manjših bomb v zgradbo Kapitola, sicer domovanja ameriškega Kongresa. S tem dejanjem so hoteli izraziti ogorčenje nad ameriško invazijo v Laos. Avgusta 1971 so sprožili bombe v kalifornijskih zaporih kot odgovor na uboj Geoga Jacksona¹⁶, v New Yorkskih zaporih po masakru v Attici¹⁷ mesec dni pozneje in maja 1972, po ameriškem bombardiranju Hanoia, še znotraj samega Pentagona. V vsakem primeru so reagirali na državno nasilje proti nebelskim ljudem (Varon 2004, 184-186). Še posebej je javnost razburil napad na Pentagon, svojevrsten simbol ameriškega ponosa in vojaške superiornosti v svetu. »Terorizem« je zdaj napadel samo srčiko Amerike. Vendar se Weathermani s takšnimi oznakami niso ravno strinjali.

¹⁶ 21. avgusta 1971 je bil George Jackson med poskusom pobega ubit v zaporu San Quentin. Okoliščine vse do danes niso pojasnjene. 27. avgusta 1971 mu je Berkeley Tribe v posvetilu zapisal: »Morda nikoli ne bomo vedeli povsem natančno vedeli, kako je umrl. Toda prekleto dobro vemo, zakaj je umrl«. Izražajoč nezaupanje v uradno verzijo zgodbe, je krivdo naprtil »kriminalnemu represivnemu in rasističnemu sodnemu sistemu« (Jacobs 1997, 65).

¹⁷ V zgodnjih jutranjih urah 13. septembra se je v državni kaznilnici v Attici zgodil pokol. Policijske sile so ubile 39 ljudi. Rezultat petdnevne drame je šokiral celo najbolj zagrizene revolucionarje. Attica Liberation Faction je bila ustanovljena maja 1971 z namenom omogočiti zapornikom bolj človeške razmere za bivanje. Do 2. julija so oblikovali listo osemindvajsetih zahtev, katere so predložili državnim uradnikom, vključno z guvernerjem Nelsonom Rockefellerjem. Zahteve niso bile resnično revolucionarne, ampak so se dotikale vsakodnevnih tegob zapornikov. Kljub vsemu pa je tistim, ki so imeli moč in oblast, vsaka njihova zahteva predstavljala grožnjo (Jacobs 1997, 65-66).

Časopi so bili polni zgodb, ki so opisovale napad na Pentagon kot akcijo »teroristov¹⁸ Weather Undergrounda«. Toda mi nismo teroristi, sem pomislil, ne glede na to kolikokrat ponovijo te obtožbe. Prišli smo blizu, to je res - kadarkoli so v igri puške in bombe se oži linija med politiko in terorjem, med uporništvom in gangsterizmom. Toda zame je bila ta distinkcija ogromna. Teroristi terorizirajo, ubijajo nedolžne civiliste, medtem ko smo mi organizirali in agitirali. Teroristi uničujejo naključno, medtem ko so bile naše tarče skrbno izbrane. Teroristi zastrašujejo, medtem ko smo mi želeli le izobraževati. Ne, nismo bili teroristi (Ayers 2001, 271).

ZDA so 27. januarja 1973 v Parizu podpisale mirovni sporazum ter končno priznale vojaški poraz v Vietnamu. Obljubile so umik svojih čet iz Indokine, prenehanje s pomočjo satelitskim vladam na jugu ter se zavezale, da bodo plačale reparacije zaradi škode, ki jo je povzročila agresija. Znotraj Weatherja so bili prepričani, da bo zagotovo spet prišlo do nove bolečine in trpljenja – »imperializem se nikoli zares ne umakne, so dejali« – in bili so prepričani, da bodo že kmalu znova poklicani na dolžnost. Hkrati pa so bili presrečni in so radostno kar nekaj dni preživel v praznovanju, smejanju ter jokanju od sreče (Ayers 2001, 275).

Konec vojne dejansko označuje prelom nekega zgodovinskega obdobja. Zahteve po ustavitvi vojne v Vietnamu so bila namreč gonila sila pri mobiliziranju sodobne ameriške levice. Zdaj je bil ta cilj dosežen in nemalo aktivistov enostavno ni več prepoznalo resnične potrebe po nadaljevanju boja. Weathermani se s tem seveda niso strinjali. Boj proti imperializmu, ekonomskim neenakostim in družbenim krivicam je bil v njihovih očeh večn.

In tako so ravnali tudi v praksi. 27. septembra 1973 so napadli pisarne multinacionalke ITT v New Yorku. To je bil »znak mednarodnega ogorčenja in jeze nad soudeležbo ITT in ameriške vlade v nasilni zamenjavi socialistične Allendejeve oblasti v Čilu«. Izjava, ki je spremljala bombni napad na center za Zdravje, Izobrazbo in dobro počutje 7. marca 1974, je izražala zaskrbljenost nad rasizmom v družbi. Feministično gibanje je pozvala k prioritetni postavitvi

¹⁸ To je bila standardna reakcija, lahek način odstranitve vsake sence dvoma glede morebitnega simpatiziranja z revolucionarnimi radikali. Ampak hkrati je bil to nevaren kliše. Če namreč napačno diagnoziraš težavo, se nagibaš k napačni rabi pravnih sredstev in napačna pravna sredstva bodo zgolj še poslabšala stanje. Gverilsko gibanje je politični, ne kriminalni fenomen, ne glede na to, koliko zločinov lahko naredi. Izkušnje so znova in znova pokazale, da je moč gverilsko gibanje poraziti le s političnimi sredstvi. Poskus obravnavati jih preprosto kot kriminalno zadevo, brez razrešitve njenih političnih vzrokov, se konča v naraščajočem številu gverilskih gibanj in širjenju njihove podpore znotraj večje skupnosti (Jacobs 1970, 286).

osebne osvoboditve nad osvoboditev vseh žensk. Ženske brigade Weatherja so rotile feministke naj prepoznajo osvoboditev žensk kot zadevo preživetja, ne zgolj kot stvar izražanja. Prav tako so jih obtožile, da hočejo preko feminizma uresničiti zgolj lastne ambicije (Jacobs 1997, 70-73).

Članice Weatherja niso videli prav nobenega smisla v »praznem besedičenju« in zahtevah po enakih pravicah z moškimi, niti v zahtevah po materialnih ugodnostih (varstvo za otroke v vrtcih, višje plače), ki naj bi izboljšala življenje žensk. Po njihovem mnenju so bile feministke nesposobne prepoznati globlje vzroke izvora neenakosti. Ti pa so ležali znotraj samega sistema.

3.5 »PRAIRIE FIRE«

Zadnji bombni napad leta 1974 se je zgodil 13. junija na sedež Gulf Oil-a v Pittsburghu. Predstavljal je simbol podpore antikolonialnim bojem v Angoli. Poglavitni dosežek tega leta pa ni bila nobena oborožena akcija, ampak poletna izdaja »Prairie Fire: The Politics of Revolutionary Anti-Imperialism«. Samonapovedajoč se od izjave New Morning naprej je Prairie Fire predstavljal korenit preobrat v strategiji delovanja skupine. Razlika v razmišljanju med leti 1969-1970 ter 1974 se je dotikala predvsem vloge množičnega gibanja in vprašanja rabe nasilja. Po neuspelem poskusu, da bi v svoj boj pritegnil mladino, je Weather odrekel podporo večini gibanj na levici ter pričel delovati kot samostojna ilegalna skupina. Odločitev je skupino oddaljila od ideje »množičnega upora« in otežila njena nadaljnja povezovanja s širšim gibanjem. Do leta 1974 je skupina vendarle prepoznala svojo zmoto. V spremenjeni koncept je vključila tako množične kot ilegalne organizacije. Vloga ilegalnih organizacij naj bi bila oblikovanje »zavesti o nujnosti akcije« ter tlakovanje poti razvoju ljudske milice. Tovrstna oblika zavezništva bi po besedah Weatherja pripomogla k občutnemu razmahu gverilskih gibanj. Za nameček so preklicali še svoj poziv k nujnosti takojšnje revolucije. Razglasili so, da bo ameriška revolucija »komplicirana in dolgotrajna« in bo vključevala raznotere oblike boja (Jacobs 1997, 75-78).

Weatherman je prenovil tudi svoj odnos do Amerike. Specifičen življenjski slog jim je vseskozi odpiral nova obzorja. Za to obdobje so bili značilni dolgi lasje, prakticiranje vegetarijanstva in iskanje začasnih zatočišč v komunah po celotni državi. »Podzemlje« so

videli kot svoboden prostor, v katerem so se lahko izgubili in našli hkrati. In vse to med odkrivanjem Amerike, kot je dotedaj niso poznali; sveta revnih, ilegalnih delavcev, majhnih kriminalcev, do ljudi vseh sort, ki so v dramah samospoznavanja bežali pred lastno preteklostjo. Weatherman je tako verjetno prvič pričel tudi intimno razumeti način življenja tistih, katere so hoteli osvoboditi (Varon 2004, 292-293). Ravno to spoznanje jih je vzpodbujalo, da v svoji borbi zavzeto vztrajajo še naprej.

23. januarja 1975 je bil tako izveden bombni napad na prostore Agencije za mednarodni razvoj (USAID) v Washingtonu in pisarne ministrstva za obrambo v Oaklandu. V spremljajoči izjavi je skupina izrazila solidarnost z Vietnamci, še vedno bojujočimi se s Thieujevim režimom. Zahtevala je brezpogojni umik vseh ameriških čet iz države ter zaustavitev materialne in finančne pomoči Thieju. ZDA so pozvali k doslednemu spoštovanju mirovnega sporazumu izpred dveh let. 16. junija 1975 je skupina nastavila bombe v prostore Banco de Ponce v New Yorku. V izjavi za javnost so pojasnili vlogo bank pri povzročanju revščine v Portoriku. Weathermani so prav tako izrazili podporo stavkajočim delavcem tovarne cementa. Gradbeno podjetje, zoper katerega so ti protestirali, je bilo deloma v lasti iste banke. 10. oktobra 1975 so bombardirali sedež korporacije Kennecott v Salt Lake Cityu. Akcija je bila mišljena kot simbol podpore uporui proti vojaški diktaturi v Čilu ter nasprotovanja vmešavanju Kennecotta v nasilni prevrat 2 leti poprej (Jacobs 1997, 83).

Kljub ameriškemu porazu v Vietnamu in Nixonovemu propadu po aferi Watergate se boj mora nadaljevati, je pozival Prairie Fire. Oba dogodka je prepoznal kot »refleksijo imperija v krizi«, ki pa je obenem levici dajal prezgodnji občutek zmagoslavja. Konec vojne v Vietnamu namreč dejansko pomeni tudi konec enotnosti na celotni levici. Ni bilo več nekega skupnega cilja in vizije za prihodnost. Po izdaji Prairie Fire je skupina pričela aktivno graditi legalno podporno skupino imenovano Prairie Fire Organizing Committee (PFOC). Prvi oddelki so bili formirani v San Franciscu, Los Angelesu, New Yorku, Bostonu, Seattlu in Chicagu. Hkrati je bil posnet film »Underground« ter izdan časopis Osawatomie¹⁹. Skupina se je v dobi pojemajočega radikalizma soočala s težavami pri definiranju svojega namena. Želeli so popraviti predhodne napake, med katere je v prvi vrsti sodil »odpis« delavskega razreda.

¹⁹ Publikacija Osawatomie je imela osrednjo vlogo pri prizadevanjih skupine za ustanovitev lastne stranke. Predstavila je rahlo zastarele analize kapitalističnih »kontradikcij« in uporabljala »marksistično – leninistično znanost«, da bi razvijala »pravilne politike« sledeče »pravi liniji«. S takšno retoriko se je tovrstna »ideologija«, ki je uničila SDS, vrnila nazaj z akumuliranim maščevanjem (Varon 2004, 294).

Zdaj so njihove boje znova podpirali. Leta 1975 so oznanili, da je naloga revolucionarjev »organizirati delavski razred pri pohodu na oblast ter vzpostavitvi socializma«. Takšna izjava bi bila ob nastanku Weathermana povsem nepredstavljiva. Za nameček je skupina ob predpostavki, da »obstoj gverilskega boja znotraj in sam po sebi« politizira množice, zdaj kritizirala še nasilje bazirajoč na foco teoriji. Toda kakršenkoli prestiž že je skupina imela na levici, ga je v veliki meri imela prav zaradi svoje militantnosti. Vsaj v zadnji instanci sta ilegalno delovanje in uporaba nasilja ločevala Weathermane od številnih ostalih radikalnih skupin. Do leta 1975 je skupina po foco modelu oboroženega boja zavrnila še »vojno proti fašizmu« in »koncept maščevanja« (Varon 2004, 293-295).

Weatherji so se torej v skladu s svojim imenom začeli obračati v povsem nasprotno smer, kot smo jih bili vajeni do sedaj. Nič več ni bilo oprijemljivega in vsi koncepti so se nenadoma postavili na glavo. Vendar niti sami niso slutili viharja, ki se je nezadržno približeval.

Razvoj dogodkov je dramatično spremenil situacijo skupine. Okobra 1973 so vladni odvetniki zahtevali naj se zvezne obtožnice proti skupini - zaradi posedovanja orožja in načrtovanja bombnih napadov - prekličejo. FBI se je posluževal nedovoljenih načinov²⁰ zbiranja dokazov, zato je bila opustitev preiskave v »interesu nacionalne varnosti«. Mnogi Weathermani tako niso več bili smatrani za ubežnike. Še vedno so jim sicer grozile različne sankcije, a so bile te relativno majhne. Tožilci so bili še dodatno blagi do vseh, ki so »na površje« prišli prostovoljno; hude kazni bi jih namreč odvrnile od vrnitve v legalni svet. Nastala situacija je ustvarila nove možnosti; Weatherji so se lahko predali oblastem, dobili zgolj minimalne kazni in nadaljevali svoje delo kot legalni revolucionarji. To je bilo praktično točno to, kar je skupina predvidevala s strategijo »inverzije«. Njena osnovna ideja je bila, da se nekaj članov vrne nazaj »v realnost« ter sčasoma prevzame vodenje prenovljene radikalne levice (Varon 2004, 296-297).

3.6 KONFERENCA »HARD TIMES » IN ZAČETEK KONCA

²⁰ Obtožbe o zarotništvu, ki so Weatherje spravile na FBI-jevo listo najbolj iskanih kriminalcev, so bile ironično opuščene zaradi ekstremnih vladnih kršitev. V luči afere Watergate je prišlo na plan, da je FBI nepooblaščen pristruškoval telefonom, vlamjal v hiše ljudi in celo načrtoval ugrabitev nečaka Bernardine Dohrn. Ta je bil sicer še dojenček (Ayers 2001, 302).

V začetku leta 1976 so Weatherman Underground in PFOC organizirali konferenco v Chicagu. Poimenovali so jo »Hard Times«, privabila pa je okrog 2000 aktivistov iz raznoraznih skupin. Njen namen je bil razviti skupno platformo oz. ustvariti krovno organizacijo za ameriške radikalce. Kljub vsem prizadevanjem je na konferenci prišlo do medsebojnih preprirov in obtoževanj. Nebelske organizacije so belskim organizatorjem očitale rasizem in oportunističnost. PFOC se je čutil zmanipuliranega s strani svojih članov. Kot se je naposled izkazalo, je WUO občutno precenjeval svoj ugled na levisi (Varon 2004, 297).

Po konferenci so bile izjave za javnost s strani Weatherja podpisane kot PFOC, kar je nakazovalo na organizacijsko zmedo znotraj same skupine. Centralni komite (Ayers, Jones, Bernardine Dohrn, Boudin, Dave Gilbert), je bil deležen napadov zaradi reformističnih politik predstavljenih na konferenci. Tekom leta so nesoglasja med Centralnim komitejem in Bay Area Revolucionarnim komitejem (van Lydegraf, Judith Bissell, Marc Perry, Mike Justesen) dosegla vrelišče. Centralni komite je bil obtožen »opuščanja revolucionarnega anti-imperializma«. Očitek je zelo prizadel skupino, katere filozofija je temeljila prav na tem konceptu. Revolucionarni komite se je odrekel svojim nekdanjim tovarišem, razglasujoč jih za »najhujšo retorično in psihološko napako nove levice«. Ponovni romantičen odnos Centralnega komiteja do proletariata je po njihovem vodil gibanje v nekritično podpiranje delavskih bojev za »kruh in maslo« na račun anti-rasističnih, anti-seksističnih in anti-imperialističnih vprašanj. Do konca leta 1976 je Revolucionarni komite postal Weather Underground Organization (WUO). Člani Centralnega komiteja so bili ali izključeni ali pa so prostovoljno odšli (Jacobs 1997, 85).

Proti koncu 1970-ih se je zdelo, da država razpada. Vojna v Vietnamu, Watergate, recesija. Američani so hoteli čimprej pozabiti na travme prejšnje dekade. Nič drugače ni bilo z Weatherji. Sčasoma so se tudi v njih pojavili občutki in želje, ki so jih prej tako prezirali. To so bile želje po ustalitvi, miru, družini in prijateljih. Želeli so se vrniti tja, kjer so nekoč že bili in kar so vse bolj pogrešali.

Tekom naslednjih nekaj let se je velika večina Weathermanov predala oblastem. Potem ko so se s tožilci dogovorili o višinah kazni (običajno so bile to zgolj pogojne kazni, v nekaterih primerih tudi zaporne), so usmerili svojo energijo v težavno nalogo ponovnega vzpostavljanja starih prijateljstev in lastnih življenj. Kmalu so se reintegrirali v »normalno življenje«, imeli družine in otroke, razvijali poklicne kariere ter nadaljevali svoje aktivistično poslanstvo

okrog vprašanj kot so borba proti rasizmu, imperializmu in ekonomski neenakosti. Njihova profesionalna pota imajo v vseh primerih skupno socialno noto, ki sega od izobraževanja, preko različnih oblik političnega zagovorništva, do služb za pomoč prikrajšanim skupnostim (Varon 2004, 298).

Nekaj Weathermanov pa je še vedno vztrajalo pri nuji nadaljevanja oboroženega boja. Kljub temu, da je WUO razpadel, so se pojavile nove skupine. »May 19th Communist Organization« je bila ustanovljena s strani nekdanjih članov WUO Kathy Boudin, Judith Alice Clark in Davida Gilberta z namenom ponovno rekonolidirati sile na skrajni levici. Kmalu so »evropsko ameriški anti –imperialisti«, kot so se mnogi belski revolucinarji zdaj poimenovali, vzpostavljali nova zavezništva s člani afro - ameriških in portoriških oboroženih bojnih skupin. Ob tradicionalnih napadih na državno in korporativno lastnino so te nove koalicije svojim članom in simpatizerjem pomagala pri spektakularnih pobegih iz zaporov ter se, z namenom financiranja svojih aktivnosti vključevale v t.i. »revolucionarne ekspropriacije« oziroma rope bank. 20. oktobra 1981 je skupina v New Yorku skušala oropati tovornjak, ki je prevažal denar. Rop se je sprevrgel v nasilni obračun ter končal z ubojem dveh policistov in varnostnika. Boudin, Clark in Gilbert so bili obsojeni na dolgotrajne zaporne kazni. Štejejo jih za poslednje »ostanke« Weather Undergrounda (Braungart in Braungart 1992, 67; Jacobs 1997, 89; Varon 2004, 299).

Ob dokončnem razpadu skupine se nam zastavlja zanimivo vprašanje glede učinka samoizolacije na njihovo dojetje realnosti. Velja omeniti, da so bili Weathermani nezmožni udeleževati se javnih protestov, diskusij, okroglih miz ter podobnih oblik medsebojnih komunikacijskih interakcij. Rigorozna pravila in strogi varnostni ukrepi so sicer uspešno opravili svoje poslanstvo in skupini nudili varno zavetje pred vladnimi represivnimi organi, hkrati pa so gibanje skorajda podvsem odrezali »od sveta«. Zato lahko rečemo, da so na nek način živeli znotraj lastnih percepcij dogodkov in sveta okoli sebe. Večja medsebojna izmenjava mnenj bi skupini zagotovo omogočila dojetje situacije v nekoliko drugačni luči, tako pa so Weatherji, kot že ničkolikokrat poprej, znova vztrajali pri svojem neodrekljivem prav. S takšnim odnosom pa gibanje seveda ni moglo preživeti.

3.7 KRITIČEN POGLED NA DELOVANJE SKUPINE

Gibanje je bilo skozi celotno delovanja deležno številnih kritik. Nekdanji člani so jim v pismu naslovljenem »Weather Letter« očitali nezmožnost razumeti veljavnost in potencial preostalih oblik boja. Vsi tisti, ki se niso bili pripravljene takoj priključiti oboroženemu boju oz. so verjeli, da obstajajo tudi druge, enako pomembne prioritete (kot npr. nagovarjanje množic), so bili namreč proglašeni za rasiste in reakcionarje. Namesto argumentirane razprave, znotraj katere bi te stvari razčistili, so Weatherji frontalno napadli vse svoje kritike. Pomanjkanje oboroženega boja s strani belcev je bilo razloženo v subjektivnih (strahopetnost, oportunizem, itd.) namesto v materialnih pogojih (relativno manj očitna represija kot v 3.svetu, krinka demokratičnih postopkov, itd.). V najbolj kruti obliki je bilo takšna drža razvidna skozi način na katerega so Weathermani rekrutirali nove kadre. Novinci v skupino večinoma niso bili sprejeti na osnovi političnih principov oz. evalvacije njihovih dejanj v praksi; odločilno vprašanje je bilo ali ima potencialni kader dovolj poguma, da se vključi v oboroženi boj in postane »pravi revolucionar«, postane Weatherman. Ali je »dovolj revolucionaren«, da prekine stike s svojimi najbližjimi? Ali je dovolj »revolucionaren«, da odda svoje otroke? Ta način pritiska je bil znan kot »gutcheck« (preizkus odločnosti, poguma). Bil je pomembna oblika boja znotraj organizacije okrog vsakega vprašanja. Ob taki subjektivizaciji znotraj same skupine ni presenetljivo, da so bili Weathermani neuspešni v poskusu prikazati se kot »organizacija s strategijo«. Vse kar je obstajalo so bili le strateški pojmi in taktike, ki so se pogosto spreminjale (Jacobs 1970, 255).

Bivši predsednik SDS, Todd Gitlin, je še posebej kritičen: »Sami so se spravili v ta položaj, da postanejo masovni morilci. S tem, ko so se odločili, da vodijo veliki projekt transformacije in purifikacije sveta so se postavili ob bok Hitlerju, Stalinu in Mau. In znotraj tega projekta je navadno človeško življenje pogrešljivo. Pridružili so se tej tradiciji« (The Weather Underground 2002).

Razpravljali so o revolucionarni strategiji in njihov aktivizem je v splošni smeri predlagal naravo prihajajoče, osvobodjene družbe. Toda nikoli niso dejansko pojasnili, kako bo »pretres« pripeljal do radikalne spremembe, kako bodo z nasiljem prevzeli oblast, ali kako bodo po revoluciji reorganizirali politiko, kulturo in ekonomijo. Namesto tega so računali na občutek silnega ogorčenja in besa med ljudmi. Zanašali so se na neizdelano upanje, da bo kaos izzval krizo iz katere bo zrasla nova družba. V tem smislu so idejo in upanje o revoluciji kot politično in moralno nujno potrebni, razumeli skozi zmotno prepričanje, da je revolucija potemtakem verjetna ali celo neizogibna (Varon 2004, 309).

»Revolucionarna« šestdeseta lahko v tem pogledu vidimo kot prag za prehod v sledeče »postmoderno stanje«, definirano kot izčrpanje utopičnih energij. Jean – Francois Lyotard v prvinskem postmodernem tekstu opisuje totalizirajoč impulz izza utopičnih iskanj »končnih vprašanj« kot »nevarnih fantazij z namenom izkoristiti realnost« (Lyotard 1993, 112). Slavoj Žižek razlaga željo po »novem človeku« in »novem svetu« presegajoč antagonizem ali protislovje, kot fundamentalno fašistično hrepenenje (Žižek 1993, 5).

Takšni občutki niso bili reflektirani v izginjanju progresivnih gibanj – nekatera so uspevala kot nikoli dotlej – ampak v odmiku aktivistov od »velikega projekta«, znotraj katerega so obljubljali »spremembo sveta«, k bolj skromnim ciljem spreminjanja vsaj delov sveta v majhnih, a smiselnih stvareh. Russell Jacoby, obžalujoč to preusmeritev, pa po drugi strani vse bolj zaznava, da je »utopični duh – občutek, da prihodnost lahko transcendirata sedanost – vse prej kot izginil« (Jacoby 1999, xi).

Znotraj vseh očitkov, katerih je bila skupina tekom svojega obstoja deležna, je nadvse zanimiva dilema, ali so bili Weatherman res marksisti-leninisti?

Če navedbo analiziramo iz pozicije ideologije, je celotna stvar precej relativna in odvisna od časovne komponente, skozi katero gledamo na delovanje skupine. Ker so se znotraj intelektualnega dozorevanja in pridobljenih praktičnih izkušenj stališča in politike skupine pogosto spreminjale, ne moremo absolutno zagotovo trditi, da so ali niso bili del marksistično-leninistične struje. Verjetno najboljša rešitev, ki si jo v tem pogledu lahko privočimo, je da postavimo sledeča trditve : skupina Weatherman večino časa svojega delovanja nikakor ni kazala marksistično – leninističnih teženj. Ta so se pojavila le ob zadnjih vzdihljajih obstoja skupine.

Po podatkih varnostnih služb (FBI 2004) , ki so intenzivno spremljale njihov sleherni korak, se tako leta 1969 sprva odrečejo nameri po izgradnji komunistične partije, s katero bi zavzeli oblast. Toda leta 1976, tik pred razpadom, v izjavi »Politics in Command« kličejo k ustanovitvi »resnične marksistično – leninistične« revolucionarne stranke, kot nujnemu pogoju za vodenje množic v socializem. V ta namen neuspešno iščejo podporo na celotni levici. Vzporedno s to pozicijo se je hkrati odražal odnos Weatherja do delavskega razreda. Na začetku so bili nad njimi precej razočarani, smatrali so jih namreč za povsem nepripravljene spustiti se v revolucionarno borbo. Napram črnim delavcem so bili belski

delavci po njihovem mnenju še zmeraj precej privilegirani ter kot taki nesposobni doumeti nujnost skupnega razrednega delavskega boja. A tekom let so samokritično ugotovili napačnost svojega pristopa ter ob koncu delovanja skupine znova pričeli polagati upe na delavce.

Če si celotno zadevo ogledamo še iz širše perspektive lahko vseeno najdemo neke indice, znotraj katerih bi bil naš odgovor na postavljeno vprašanje morda lahko tudi drugačen. Ti pomisleki se tičejo predvsem same strukture organizacije. Le ta je temeljila na majhnih celicah, raztresenih po celotni državi, ki naj bi delovale dokaj avtonomno. A vendarle je vsako končno določitev sprejel vodstveni organ imenovan Weather Bureau. Ta je imel vlogo nekakšnega razumskega »svetilnika« skupine. Predstavljal je intelektualno avantgardo katera bo skupino in Ameriko popeljala v revolucijo. Samozavestno je oznanjal pot, ki vodi tja ter trdil, da je v celoti znana le njemu. Omenjeni princip delovanja skupine je na nek način deloma podoben sistemu, katerega je prakticiral sam Lenin.

Po Kreftu (2002, 138) je namreč za organizacijsko formo Leninove stranke oz. »stroja za delanje revolucije« značilnih zlasti naslednjih pet oblik: vnašanje zavesti od zunaj, profesionalni revolucionarji, kolektivna disciplina in akcija, odnos do medijev in centralizem pri odločanju. Zamisel o nujnem in neizogibnem vnašanju zavesti je tukaj ključna. Delavski razred potemtakem ni več razred vpogleda v kolesje družbenih razmerij, ampak je za vse to slep in nujno potrebuje vodnike. Ti vodniki pa niso intelektualci, ki »vedo, za kaj v kapitalizmu gre«, ampak institucije, ki vpeljujejo delavce kot kolektivno silo v splet družbenih razmerij. Po tej logiki proletarska spontana bojevitost proti delodajalcu, naj bo še tako razvita, sploh ni resničen razredni boj. Razredni boj postane šele, ko ta boj vodi »čvrsta organizacija revolucionarjev« (Lenin 1997, 595).

Navkljub temu, da je bila organizacija uradno demokratična, horizontalna in neodvisna, so se torej vse ključne strategije, predlogi in odločitve sprejemale znotraj organa imenovanega Weather Bureau. Weathermani pa tukaj niso osamljen primer; gre namreč za splošno značilnost sodobnih gverilskih gibanj, ne zgolj njih samih, ampak prav tako npr. gverilskih gibanj na Kubi, o katerih teoretizira Debray. Demokratična in neodvisna narava kubanske gverilske strategije *foco* je namreč skrajno zmuzljiva. Kot prvič je nadzor tradicionalne partije zgolj zamenjan z nadzorom vojaške oblasti. Tako Fidel Castro kot Che Guevara vztrajata, da se morajo gverilske enote konec koncev podrediti eni avtoriteti, enemu človeku, ki bo

pozneje, ko bo dosežena zmaga, postal politični voditelj. Nadalje se tudi sam horizontalen in neodvisen videz organizacije gverile izkaže za iluzornega. In kot zatrjujeta Hardt in Negri gverilski *foco* v resnici ni nikdar avtonomna enota: *foco* je celica kolone in kolona je celica armade. Zato je gverilski *foco* le avantgardna partija v embrionalnem stadiju. Z drugimi besedami, navidezno pluralna in policentrična struktura se v praksi večinoma zreducira na centralizirano enotnost (Hardt in Negri 2005, 83).

Hkrati je potrebno opozoriti, da so se tukaj Weathermani občutno razlikovali tako od Black Pantherjev, kot tudi italijanskih Rdečih brigad in nemških Frakcij rdeče armade. Vse te so namreč temeljile na tradicionalnem, hierarhičnem in centraliziranem »leninističnem« modelu vojaške strukture. Weatherman pa je bil znotraj kubanskega gverilskega modela pravzaprav v dvoumnem odnosu do svobode in demokracije. Po eni strani je do določene mere odgovarjal na željo po bolj demokratični obliki organizacije in avtonomiji od centraliziranega političnega nadzora. Po drugi strani pa je znotraj tega modela pluralna in demokratična narava gverilskih gibanj čedalje bolj reducirana na enotnost in centraliziranost, tako v delovanju samih vojaških organizacij, še bolj dramatično pa v posledičnih političnih oblikah. Centralni nadzor in hierarhija se nenehno ponovno pojavljata. Zato je te modele gverilskih gibanj najbolje razumeti kot tranzicijske oblike, ki razkrivajo predvsem nenehno in nezadovoljeno željo po bolj demokratičnih in neodvisnih oblikah revolucionarne organizacije (Hardt in Negri 2005, 85).

Te težnje so se odražale v nenehnih spreminjanjih lastnih strategij in politik, kot tudi nenehnih pritiskih znotraj skupine v želji po čim večji demokratizaciji. Slednje je najbolj jasno razvidno v odnosu gibanja Weatherman do svojih žensk pripadnic. Te so znotraj samega gibanja igrale pomembno vlogo, nenazadnje so zaradi njihovih pritožb spremenili celo ime skupine. Najvidnejša ženska predstavnica oz. t.i. Weatherwoman je bila Bernardine Dohrn, ki se je povzpela na samo čelo Weatherbureau-ja. Kot pojasnjujeta Collinson (1990, 154-155) in Castro (1999, 191-199) je pomemben kazalec demokratične narave gverilskih organizacij ravno participacija žensk. Za gverilska gibanja Latinske Amerike konec prejšnjega stoletja je bilo tako značilno, da so ženske predstavljale približno tretjino vseh borcev, skorajda identičen odstotek pa so predstavljale tudi znotraj same poveljniške strukture. S tega vidika skupine Weather Underground potemtakem znova ne moremo šteti med klasične marksistično – leninistične skupine.

3.8 VPRAŠANJE (NE)UPRAVIČENOSTI NASILJA

Skupina je v dojetanju vprašanja nasilja prešla mnogo faz. Edina stalnica znotraj njihove politke na tem področju je bilo prepričanje, da »ni poti, kjer bi lahko bili zavezani nenasilju sredi najbolj nasilne družbe v zgodovini človeštva« (The Weather Underground 2002). Potem, ko so na lastni koži občutili neuspešnost pristopa mirnih protestov in demonstracij, značilnih za viharna 60-ta, so se odločili radikalizirati svoj pristop. Vojno so hoteli pripeljati »domov«, na ameriške ulice, kjer bi se v borbi za življenje, smrt in svobodo spopadli z državnim aparatom. Prežemala sta jih silna jeza in razočaranje, ker njihovi tovrstni pozivi niso dosegli zelenega učinka, predvsem pri populaciji mladih, na katere so v tem boju sicer najbolj računali. Ob hkratnem ogorčenju nas stanjem v ameriški družbi jih je ta deziluzija ponovno privedlo do povečanja stopnje militantnosti.

Odločili so se za umik v ilegalo in pričeli z izdelovanjem bomb ter načrtovanjem napadov na vse potencialne tarče, ne glede na morebitne civilne žrtve. V tistem trenutku so bili zanje vsi Američani krivi. Vsak izmed njih je bil del sistema, ki ga je bilo potrebno spremeniti. Zato je takrat vsak izmed njih v njihovih očeh predstavljal legitimno tarčo. Hoteli so, da država občuti vsaj delček tega, kar sama počne drugim. Skupina je znova pretresla svoj odnos do vprašanja nasilja, ko je med izdelovanjem bombe prišlo do kratkega stika in je posledična eksplozija ubila tri njihove lastne člane. Silna razsežnost občutene bolečine jih je pripeljala do spoznanja, da je prav vsako človeško življenje izjemno dragoceno. Na tem mestu ovržejo dilemo Dostojevskega (2005) o (ne)pogrešljivosti življenja posameznika v imenu višjih interesov in skupnega dobrega za celotno človeštvo.

Od tedaj naprej so bili vsi napadi skrbno načrtovani, tarče premišljene, pred izvedbo same akcije pa so ob ustreznem času o svoji nameri vselej preventivno posvarili pristojne organe. Tako nikoli ni bilo nobenih žrtev - Weathermani niso bili morilci. Pozicija »premišljenih bombnih napadov« jih je definirala skorajda do konca. Leta 1976, tik pred razpadom skupine, so pričeli resneje razmišljati o opustitvi vseh tovrstnih strateških prijemov ter se povsem posvetiti legalni gradnji ter vodenju komunistične stanke. Znotraj antološkega pregleda

delovanja skupine je skratka zaznati zelo zanimiv razpon posameznih faz pri definiranju (ne)upravičenosti uporabe nasilja.

Weatherman Robin Palmer je trdil, da je nasilje s strani države srečalo nasprotno (čeprav neenako) reakcijo v povratni sili njenih nasprotnikov. Pri tem se je oprl na osnovne Newtonove zakone. Protestniško nasilje je bilo v tem kontekstu poskus kako na ultimativni način odgovoriti in ustaviti nasilje s strani države (Varon 2004, 170-171). Ayers je pri opisovanju doumevanja vprašanja nasilja znotraj skupine Weatherman nostalgichen in ciničen hkrati:

Spomin mi seže nazaj v otroštvo, k vrstnim hišicam z identičnimi tratami in ličnimi ograjami; spomnim se ljudi, globoko pogreznjenih v »ameriške sanje«. Sanje, ki nas še vedno prevzemajo in za katere se bojim, da se ne bomo pravočasno prebudili iz njih. Živimo naša izolirana življenja znotraj naših razbitih skupnosti in v naših imenih Amerika projektira te razbite skupnosti vsepovsod – na bližnjem vzhodu, v Kolumbiji, na Filipinih. Svet se pogreza v agonijo in obup, katastrofa se pogloblja, naša ušesa pa so pokrita in oči zatisnjene. Morda pa nas bo nekaj bomb pred našimi vrati vendarle prebudilo iz sna (Ayers 2001, 295).

Rudd skrušeno priznava preveč optimistično pričakovanje, da bodo akcije skupine vedno več ljudi pritegnile k revoluciji. Američani so po njegovem mnenju namreč naučeni, vedno znova in znova, že od majhnega, da je vse nasilje, ki ni odobreno z strani države, kriminalno ali mentalno bolno. In njihovo nasilje je bilo kategorizirano točno tako; kot kriminalno in mentalno bolno hkrati (The Weather Underground 2002).

Kenneth Kenniston (1972, 219-221) tekom psihoanalitične analize delovanja nove levice ugotavlja širšo razsežnost njene agonije v spoznanju, da nasilje ne leži le znotraj ostale ameriške družbe, ampak obenem tudi znotraj samega gibanja. Uporništvo šestdesetih je po njegovem zagotavljalo kontekst za desublimacijo jeze, ogorčenja in destruktivnosti med mladino srednjega belskega razreda, katerega je ta pred tem zanikala ali kanalizirala v manj očitne oblike. Raziskavo zaključuje z ugotovitvijo, da so gibanja na levi zapadla v dve skrajnosti; lahko so zaradi razočaranosti nad neučinkovitostjo svojega delovanja sčasoma razpadla, ali pa so zabredla v še globlje vode nasilja.

Marcuse, eden najbolj spoštovanih intelektualnih mislecev in podpornikov levičarske mladine tedanjega časa, nikakor ni bil pacifist. Definiral je »naravno pravico« do nelegalnega in nasilnega upora ter bazirajoč na njunih različnih ciljih razlikoval med reakcionarnim in emancipatornim nasiljem, oziroma med t.i. »belim in rdečim terorjem«. Zanj so z moralnega stališča vse oblike terorja vredne enake obsodbe, vendar pa se je skozi prizmo same zgodovinske vloge nasilje »zatirajočih« od nasilja »zatiranih« precej razlikovalo. Nasilje, katerega se je z namenom obrambe Vietnama in Amerike posluževal Weather, je že v osnovi prepoznaval kot povsem različno terorju druge strani. Opozarjal je levico, da v kolikor želi resnično pomagati ustvariti »novega človeka«, mora najprej ta »novi človek« postati predvsem sama (Marcuse 1969a, 72; Marcuse 1969b, 103; Marcuse 1969c).

Drugačnega mnenja je ruski radikalec Nechayev, v nekaterih krogih imenovan tudi za pionirja sodobnega terorizma. V svojem znamenitem delu Catechism of a Revolutionist (1978, 68-69) razglasi revolucionarja za »prekletega človeka«, ki mora znotraj sebe zatreti vsakršen občutek zaveze, pripadnosti, čustev, usmiljenja in ljubezni. Odreči se mora vsemu, kar bi ga lahko oviralo na poti sledenja idealom revolucije. Njegovo delo je služilo kot navdih številnim gverilskim gibanjem po svetu.

Vsled naše debate o (ne)upravičenosti rabe nasilja je nadvse zanimiv pogled Trockega. V njegovih očeh je individualni terorizem, kot ga propagira Nechayev, nedopustljiv prav zaradi tega, ker v svoji podzavesti podcenjuje vlogo množic. Sprijazni jih z njihovo nemočjo, »obrne njihove oči in upa, da bo enkrat prišel veliki maščevalec in osvoboditelj in uspešno dokončal svojo nalogo«. Anarhistični preroki »propagande dejanj« po njegovem lahko dokazujejo vse kar hočejo o dviganju in stimulaciji vpliva terorističnih dejanj na množice. Teoretično premišljevanje in politične izkušnje nam v praksi dajo drugačno sliko. Bolj kot so teroristična dejanja »uspešna« in večji kot je njihov vpliv, bolj zmanjšajo interese množic za samo organizacijo in izobrazbo.

Ampak dim zmede se poleže, panika izgine, prikaže se naslednik umorjenega ministra, življenje gre spet na staro rutino, kolo kapitalističnega izkorščevanja se obrača tako kot prej; samo policijska represija se spremeni v še bolj divjaško in nesramno. In kot rezultat, namesto podžigajočih upov in nenaravno dvignjene navdušenosti, prideta razočaranje in brezbržnost;

družbeni položaj pride na staro stopnjo, policijska represija na delavsko gibanje in nasplošno, pod pretvezo večje varnosti, pa se poveča (Trocki 1909).

Omenjeno prikrievanje objektivnega nasilja in hkrati gradnja le-tega je po Žižku (2007, 15-54) vstrukturirana v sam politični sistem. Politika strahu pa ni samo institut zavednega, je hkrati pomembno psihološko gibalno. Odraža se v naši želji, ki smo jo ponotranjili kot nekakšno temeljno človeško pravico po »ne biti nadlegovan«. Druge lahko spoštujemo in toleriramo samo, če in dokler ne vstopijo v naš prostor. Na to idejo ciljajo Weathermani, ko govorijo o nujnosti prebujenja iz »ameriškega sna«. Kakorkoli nezavedno, objektivno nasilje še vedno obstaja. Še več, čedalje bolj prikrito in vseobsegajoče je.

Podobno razmišlja tudi Kurnik, ko opisuje pojav nasilja pri sodobnih vstajniških skupinah. Za gibanje za globalno državljanstvo je po njegovem nasilje centralni teoretsko – praktični problem, tako kot je manipulacija z nasiljem steber policijskih in medijskih strategij proti gibanju. Ravno na problemu nasilja je najtežje uveljaviti paradigmatski skok, ki ga prinaša in zahteva globalizacija. Dualnost med nasiljem in nenasiljem se je vseskozi vsiljevala kot ekskluzivna matrika za razumevanje, kanaliziranje in obvladovanje gibanja. Gre za policijsko razporejanje teles v prostoru, kvadriljiranje, ki želi razbiti heterogeno enotnost gibanja v homogene segmente, jih bodisi kriminalizirati, bodisi kooptirati, bodisi posredovati. Zaželeno je, da se ti segmenti ločujejo po stereotipnih ideoloških ločnicah, na katere se vežejo jasne antipatije in simpatije tako imenovane javnosti. Problem takšnega »problematiziranja nasilja« je vsaj dvojen. Z osredotočanjem pogleda na nasilnost in nenasilnost demonstrantov se zakriva strukturno nasilje, izvorno nasilje, ki se investira v družbeno produkcijo in reprodukcijo ter jo določa. Poskusi nekaterih, da bi nasilne metode legitimirali s sklicevanjem na strukturno nasilje, so bili neuspešni in so večinoma rezultirali v legitimizaciji samega strukturnega nasilja. Prav tako so bili neuspešni kooperativno nenasilni, na trenutke celo denunciantski pristopi nekaterih, ki so skušali ohraniti »ugled« gibanja. Vse to pa ne samo zaradi medijsko – spektakelske fascinacije z nasiljem, ognjem in krvjo, temveč predvsem zaradi nerazumevanja spremembe konteksta, o kateri smo govorili, zaradi nedojetja paradigmatskega skoka, ki ga je prinesla globalizacija. Preprosto rečeno, ne moremo se boriti, kot da se ne bi nič spremenilo, kot da bi bila, tako kot nekoč, nacionalna(imperialistična) država okvir naše družbenopolitične intervencije. Globalizacija ravno pomeni nepovratni zaton nacionalne države, njenih posredovalnih mehanizmov, njene ekskluzivne suverenosti in njenega monopola nad nasiljem. Oblast nacionalne države je v kontekstu globalizacije prazna

abstrakcija, z vsemi aparati prisile. Kot takšna je lahko, v vsej nemoči, še bolj nasilna, bolj brutalna kot kdaj prej (Kurnik 2002, 75-76).

Ob koncu tega poglavja ugotavljam, da se nikakor ne moremo postaviti v pretenciozno razsodniško moraliziranje in dajanje absolutnih odgovorov na vprašanje, ali je uporaba nasilja nasploh upravičena ali ne. Še posebej ne v luči vprašanja varnosti državljanov. Država se namreč kaj lahko sklicuje, da v »imenu ljudstva« napada druge države, jih zavzema, kontrolira ter jim pomaga na poti v svobodo. Prav tako se lahko hitro zgodi, da se na nasprotni strani znajdejo uporniške skupine, ki niso del državnih struktur ter v imenu »reprezentacije in varnosti« ljudstva napadejo skorumpirano, pokvarjeno vlado ter njen abotni, izkoriščevalski sistem. Vprašanje dualnosti reprezentacije nas kaj hitro lahko zavede v meglo negotovosti. V tem kontekstu se mi zdi najbolj primerno, da o vsakem posameznem primeru poskušamo zbrati čimveč informacij iz različnih virov, jih poglobljeno analiziramo ter na podlagi tega naredimo ustrezne zaključke. In prav to je bil namen moje naloge. Po temeljitem pretresenju delovanja skupine, tako na teoretski kot tudi praktični ravni, lahko ugotovimo, da so bili Weathermani, v danih razmerah in okoliščinah, povsem upravičeni braniti sebe in ostale pred sistemom, ki je na dnevni bazi (re)produciral nasilje in sovraštvo.

4 ZAKLJUČEK

Nobenega dvoma ni, da bi ne mogli potrditi hipoteze, postavljene v uvodu – skupina Weather Underground si je resnično prizadevala za drugačno podobo Amerike in sveta, kot so ju poznali sami. Bili so mnenja, da živijo v svetu, v katerem je dosti lažje sovražiti kakor ljubiti. V svetu, kjer sta strah in sovraštvo permanentni politični orodji, kateri vladajočemu sloju zagotavljata, da se obdrži na oblasti in v imenu katerih bije vojne po celem svetu. Oni pa so ljubili. Ljubili so revolucijo, ljubili so vse nemočne in zatirane. In za njih so bili pripravljene žrtvovati tudi svoja lastna življenja. S sloganom »ne rabiš Weathermana, da veš v katero smer piha veter«, so nakazovali razmišljanje o samih sebi kot produktih obstoječih družbenih sil. Bili so odgovor na boj Vietnamcev in črncev, na rastoče gibanje mladih znotraj države, na vznik belskega revolucionarnega ženskega gibanja in na eskalirajoče stopnjevanje militantnosti nove levice. Vedeli so, kot navaja Jacobs (1970, 266), da nočejo biti samo odgovor zgodovine, ampak hkrati tudi njena gonilna sila. Energija, ki podpira to silo pa bi lahko bila njihova revolucionarna ljubezen.

In kako je z sodobnimi Weathermani - ali le ti sploh še obstajajo? Je po vseh razočaranjih in številnih porazih, kjer so ideje o svobodi, enakosti, pravičnosti in podobnih »revolucionarnih« parolah bile prisiljene poklekniti pred perverznimi, medvedje - sladkimi obljubami blaginje Kapitala sploh še kaj upanja? Odgovor je, jasno, da. Ta boj je namreč večer. Gibanja upornih in mnogoterih se v skladu z novimi časi in znotraj predrugačenih konstelacij političnih sil, poslužujejo zgolj drugačnih, dani situaciji prilagojenih pristopov in taktik. Kot navajata Hardt in Negri si danes aktivist namreč ne more domišljati, da je lahko predstavnik, niti temeljnih človeških potreb izkoriščanih. Danes mora revolucionarni politični aktivizem ponovno odkriti, kar je bila vedno njegova prava oblika: konstituirajoča aktivnost in ne predstavniška. Aktivizem je danes pozitivna, konstruktivna in inventivna aktivnost. V tej obliki se lahko vsi tisti, ki se upirajo vladavini kapitala, prepoznajo kot aktivisti. Aktivisti se imperialni komandi upirajo na ustvarjalni način. Z drugimi besedami, upor je takoj povezan s konstituirajočo investicijo v biopolitični domeni ter z oblikovanjem sodelujočih aparatov proizvodnje in

skupnosti. To je velika novost današnjega aktivizma: ponavlja vrline vstajniškega delovanja dvestoletnega subverzivnega izkustva, hkrati pa je povezan z novim svetom, s svetom, ki ne pozna zunanosti. Pozna le notranjost, vitalno in neizbežno participacijo v nizu družbenih struktur, brez možnosti njihovega transcendiranja. Ta notranjost je produktivno sodelovanje masovne intelektualnosti in afektivnih mrež, produktivnost postmoderne biopolitike. Ta aktivizem naredi upor za protioblast in upiranje za projekt ljubezni (Hardt in Negri 2003, 328 - 329).

Zdi pa se, da ljudje danes ljubezni ne morejo razumeti kot politični koncept, čeprav je ravno koncept ljubezni tisti, ki ga potrebujemo, da bi zapopadli konstituirajočo oblast multitude.

Danes moramo ponovno odkriti ta materialni in politični pomen ljubezni, ljubezni, ki je tako čvrsta kot smrt. To pa ne pomeni, nadalje razmišljata Hardt in Negri, da ne moreš ljubiti svoje žene ali moža, svoje matere, svojega otroka. To zgolj pomeni, da se tvoja ljubezen ne konča tam, da je ljubezen osnova za naše politične projekte v skupnem in za graditev nove družbe. Brez te ljubezni smo nič. Hkrati je potrebno opozoriti, da poleg tega, da nova gibanja, ki zahtevajo globalno demokracijo, cenijo singulariteto vsakega in vsake kot temeljni organizacijski princip, jo postavljajo kot proces samopreoblikovanja, hibridizacije, mešanja. Pri mnogoterosti multitude ne gre zgolj za biti različen, ampak tudi postati različen. Postani drugačen, kot si! Te singularitete delujejo skupaj in tako oblikujejo novo raso, politično koordinirano subjektiviteto, ki jo proizvaja multituda. Najpomembnejša odločitev, ki jo sprejme multituda, je dejansko odločitev za ustvarjanje nove rase oziroma boljše novega človeštva. Ko je ljubezen pojmovana politično, je ta stvaritev novega človeštva najvišje dejanje ljubezni (Hardt in Negri 2005, 334 - 338).

Prav tako lahko potrdimo tudi našo drugo hipotezo. Skupina Weather Underground Organization je nasilje resnično uporabljala kot odgovor na (sistemske) nasilje s strani države. V svetu, v katerem so živeli in katerega so si tako silno želeli spremeniti, ni bilo ne prostora in ne razumevanja za mirne demonstracije, podpisovanje peticij, ustanavljanje odborov, politična prepričevanja. Sistemu, ki ima nasilje vgrajeno že v svojih nedrjih, si se lahko, kot je postalo tekom mojega raziskovanja očitno, učinkovito uprl le s protiorožjem - primerno tempiranim protinasiljem. To je bila tudi edina govorica, ki jo je le ta zaznaval (in ne razumel), kajti po mirni poti enostavno ni bilo moč priti ravno daleč. Tega se je zavedal že bivši predsednik John F. Kennedy, ko je izrekel znamenite besede: »Tisti, ki onemogočajo mirne revolucije, delajo nasilne revolucije za neizogibne«. Seveda je imel prav in ker je tudi

sam spadal med prinašalce novega upanja so ga umorili. Tisti, ki so posedovali moč, denar in oblast, si vsega tega nikakor niso pustili vzeti. V trenutku, ko so začutili, da so njihovi privilegiji ogroženi, so ukrepali. Kakopak z nasiljem. Amerika tistega časa je temeljila na rasizmu, seksizmu, sovraštvu in ekonomski neenakosti. In vse to je skušala prenesti in vsiliti tudi drugim. Weathermani so te probleme prepoznali in analizirali do obisti. Zaradi svoje nravi, stremeče k pravičnosti, solidarnosti, enakosti in bratstvu za vse, ne samo za izbrance, so se čutili dolžne ukrepati. V ta namen so se posluževali vseh metod, ki so se jim za zagotavljanje in doseganje teh ciljev zdele primerne. S skupnimi močmi podobno mislečih progresivcev in ostalih naklonjenim jih dejavnikov, jim je sčasoma vendarle uspelo; vsaj deloma so spremenili svet na bolje. Vojna v Vietnamu je bila zaustavljena, črnska skupnost je dosegla občuten napredek pri svoji osvoboditvi, prav tako se je izboljšal tudi položaj žensk v družbi. Ampak, če pogledamo širše, so bile to le majhne grude peska v motor kapitalizma; sistema samega jim ni uspelo spremeniti. Prisilili so ga, da se je deloma spremenil, navidezno »humaniziral«, ampak substantivne oblike izkoriščanja niso nikoli zares izginile; le te so se in se še zmeraj zgolj preoblikujejo.

Toda ali ob vsem tem zavedanju in vedno novih in novih porazih še obstaja upanje? Bivša Weatherwoman Laura Whitehorn (*The Weather Underground* 2002) se ne da: »Še vedno imam upanje. Ne mislim, da bomo imeli revolucijo v naslednjih 5 letih, kot sem mislila v 70-tih, toda definitivno sem prepričana, da se ljudje nikoli ne bodo nehali boriti, nikoli ne bodo nehali čakati na pravi trenutek, ko bodo lahko spremenili stvari, ki delajo njihova življenja neznosna«. Pritrjuje ji Jaffe: »Vsekakor bi bila znova del porajajoče se revolucije. To je bila dragocena izkušnja. Mislim, da je svet prišel blizu temu, da bi doživel te velike spremembe in prepričana sem, da ravno to dela razliko v smislu možnosti gibanj za spremembe, ki bodo vzniknili v prihodnosti. Dejstvo, da tukaj obstaja zgodovina vstajništva, dela pomembno razliko in daje upanje tej vrsti borbe, da se znova pojavi« (*The Weather Underground* 2002).

Končajmo naše spoznavanja skupine Weather Underground Organization s smelimi mislimi Ayersa kot zaključnim pečatom celotni zgodbi: »Od vseh teh dni ubežništva – od vseh teh strašnih in hkrati imenitnih let - zase ne obžalujem ničesar; žal mi je le za tiste, ki so večno slepi za krivice sveta. Za tiste, ki se nikoli ne čutijo dolžni boriti za nekaj neskončnega, nedorekljivega. Za človeštvo samo« (Ayers 2001, 294).

5 LITERATURA

Ash, Roberta. 1972. *Social movements in America*. Chicago: Markham publishing company.

Ayers, Bill. 2001. *Fugitive Days*. Boston: Beacon Press.

Braungart, G. Richard in Margaret M. Braungart. 1992. *From Protest to Terrorism: The Case of the SDS and The Weathermen*. Greenwich: Jai Press.

Castro, Daniel. 1999 *Revolution and Revolutionaries: Guerrilla Movements in Latin America*. Wilmington, DE: Scholarly Resources.

City of Chicago. 2003. *Site of the Haymarket tragedy*. Dostopno prek:
<http://www.cityofchicago.org/Landmarks/S/SiteHaymarket.html> (5. september 2009).

Cleaver, Kathleen in George N. Katsiaficas. 2001. *Liberation, imagination, and the Black Panther Party*. London: Routledge.

Collinson, Helen. 1990. *Woman and Revolution in Nicaragua*. London: Zed.

Donner J., Frank. 1980. *The age of Surveillance: the aims and methods of America's political intelligence system*. New York: Random House.

Dostoevskij, Fedor Mihajlovič. 2005. *Zločin in kazen*. Ljubljana : Intelego.

FBI. 1976. *Weatherman Underground*. Dostopno prek:
<http://foia.fbi.gov/weather/weath1a.pdf> (5. september 2009).

Grathwohl, Larry in Frank Reagan. 1976. *Bringing down America: an FBI informer with the Weatherman*. New York: Arlington house.

Hardt, Michael in Antonio Negri. 2003. *Imperij*. Ljubljana : Študentska založba.

--- 2005. *Multituda : vojna in demokracija v času imperija*. Ljubljana : Študentska založba.

Jacobs, Harold. 1970. *Weatherman*. Berkeley: Ramparts Press.

Jacobs, Ron. 1997. *The Way The Wind Blew*. London: Verso.

Jones, E. Charles. 1998. *The Black Panther party (reconsidered)*. Baltimore: Black Classic Press.

Kenniston, Kenneth. 1972. The Agony of the Counterculture V *The Eloquence of Protes: Voices of the 70*, ur. Harrison Salisbury, 219-221. Boston: Houghton Mifflin.

Kifner, John. 2008. Columbia's radicals of 1968 hold a bittersweet reunion. *New York Times*, 28. april. Dostopno prek:
http://www.nytimes.com/2008/04/28/nyregion/28columbia.html?_r=1&scp=1&sq=columbia+1968&st=nyt (5. september.2009).

Kirkpatrick, Sale. 1973. *SDS: The rise and development of the Students for a Democratic Society*. New York: Random House.

Kreft, Lev. 2002. Zmaga nad soncem V *Revolucija. Zbornik predavanj 1.letnika DPU*, ur. Ciril Oberstar in Tonči Kuzmanić, 138. Ljubljana: Mirovni inštitut.

Kurnik, Andrej. 2002. Aquí estamos. *Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo* 30 (209-210): 69-85.

Lenin, Iljič Vladimir. 1977. *Izbrana dela I*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Lyotard, Jean – Francois. 1993. *The Postmodern Condition: A report on the Status of Knowledge*. Minnesota: University of Minnesota Press.

Marcuse, Herbert. 1969a. *An Essey on Liberation*. Boston: Beacon Press.

--- 1969b. Repressive Tolerance V *A Critique of Pure Tolerance*, ur. Robert Paul Wolff in Barrington Moore Jr. in Herbert Marcuse, 103. Boston: Beacon Press.

--- 1969c. *Problem of Violence and the Radical Opposition*. Dostopno prek: <http://www.marxists.org/reference/archive/marcuse/works/1967/violence.htm> (5. september 2009).

Meyer, Matt. 2008. *Let freedom ring: A Collection of Documents from the Movements to Free U.S. Political Prisoners*. Oakland: PM Press/Kersplebedeb.

Nechayev, Sergei.1978. Catechism of a Revolutionist V *The Terrorism Reader: A Historical Anthology*, ur. Walter Laqueur, 68-69. Philadelphia: Temple University Press.

Russell, Jacoby. 1999. *The End of Utopia: Politics and Culture in an Age of Apathy*. New York: Basic Books.

The Murder of Fred Hampton. 1971. VHS. Režija Alk Howard. Chicago: The Film Group.

The Weather Underground. 2002. DVD. Režija Sam Green in Bill Siegel. Berkeley, CA: The Free History Project.

Trocki, Lev. 1909. *Zakaj Marksisti nasprotujejo individualnemu terorizmu?* Dostopno prek: <http://www.marxists.org/slovenian/trocki/1900s/1909-terror.htm> (3. september 2009).

Varon, Jeremy. 2004. *Bringing the War Home: The Weather Underground, the Red Army Faction, and Revolutionary Violence in the Sixties and Seventies*. Berkeley: University of California Press.

Žižek, Slavoj. 1993. *The Sublime Object of Ideology*. New York: Verso.

--- 2007. *Nasilje*. Ljubljana: Analecta.

